

საქართველო **Сакартвело** საქართველო

#2 (13) 2012

საქართველო **საქართველო**

სარჩევი

ლიასკორის სახელმწიფო მინისტრის
ვიზიტი უკრაინაში

დათო ტურაშვილის შემოქმედებითი
საღამო კიევში

ველენა ტომასონის «
ქართული რომანი»

ქართველი პოეტი
უკრაინის მიწაზე

«ცოტნე დადიანის დარბაზი»

ქართული ხალხური მრავალხმიანობა –
მოგზაურობა მომავალში

«ბაჟანი და საქართველო»

რაულ ჩილაჩავას
შემოქმედებითი საღამო

ქართულ-უკრაინული
საერთაშორისო პროექტები

უკრაინელის თვალით
დანახული საქართველო

ЗМІСТ

4 ВІЗИТ ДЕРЖАВНОГО МІНІСТРА
ДІАСПОРИ ДО УКРАЇНИ

6 ТВОРЧИЙ ВЕЧІР ДАТО ТУРАШВІЛІ
У КИЄВІ

8 «ГРУЗИНСЬКИЙ РОМАН»
ХЕЛЕНИ ТОМАССОН

10 ГРУЗИНСЬКИЙ ПОЕТ НА
ЗЕМЛІ УКРАЇНИ

14 «ЗАЛА ЦОТНЕ ДАДІАНІ»

18 ГРУЗИНСЬКЕ БАГАТОГОЛОССЯ -
ПОДОРОЖ У МАЙБУТНЄ

26 «БАЖАН ТА ГРУЗІЯ»

30 ТВОРЧИЙ ВЕЧІР
РАУЛЯ ЧИЛАЧАВИ

32 МІЖНАРОДНІ ГРУЗИНСЬКО-УКРАЇНСЬКІ
ПРОЕКТИ

36 ГРУЗІЯ ОЧИМА
УКРАЇНКИ

დიასპორის სახელმწიფო მინისტრის ვიზიტი უკრაინაში

ВІЗИТ ДЕРЖАВНОГО МІНІСТРА ДІАСПОРИ ДО УКРАЇНИ

მიმდინარე წელს უკრაინამ დამოუკიდებლობის 21-ე წლისთავი იზეიმა. ამ თარიღთან დაკავშირებით საქართველოს საგანგებო და სრულუფლებიანმა ელჩმა უკრაინაში, ბატონმა გრიგოლ ქათამაძემ, საგანგებო მიღება გამართა. მიღებას ესწრებოდნენ: სახელმწიფო მინისტრი დიასპორის საკითხებში პაპუნა დავითაია და საქართველოს პარლამენტის წევრი შოთა მალაშხია. დელეგაციის ვიზიტი უკრაინაში მოღვაწე წარმატებული ქართველების დაჯილდოებას ისახავდა მიზნად. სახელმწიფო მინისტრმა, ბატონმა პაპუნა დავითაიამ, პრეზიდენტის სახელით ღირსების ორდენები გადასცა უკრაინის ქართველთა ასოციაცია „იბერიელის“ პრეზიდენტს, უკრაინის ბიოლოგიური მედიცინის აკადემიის რექტორს, ბესიკ შამუგიას, ბიზნესმენებს: ბესიკ ჩიხრაძესა და კახაბერ მახათაძეს, ქართულ კულტურულ-საგანმანათლებლო ცენტრ „იბერიას“ ხელმძღვანელ მანანა სულაქველიძეს, სრულიად უკრაინის ქართველთა ასოციაციის პრეზიდენტ მერაბ გაბრიაძეს (ქ. კრივოი როგი), ოდესის ქორეოგრაფიულ ანსამბლ „საქართველოს“ ხელმძღვანელ აკაკი იაკობაშვილს. ქართული კულტურის პოპულარიზაციისთვის ღირსების მედლებით დაჯილდოვდნენ: ირინა პროვილო (ნ. დუმბაძის მოთხრობის მიხედვით გადაღებული მხატვრული ფილმი „სისხლის“ რეჟისორი) და იგორ ვოლოშინი (ანსამბლ „სუხიშვილების“ პროდიუსერი უკრაინაში).

აღსანიშნავია ის ფაქტიც, რომ დიასპორის სახელმწიფო მინისტრის აპარატისა და საქართველოს კულტურის სამინისტროს ერთობლივი ძალისხმევით კიევში არსებულ ქართულ საკვირაო სკოლებსა და ანსამბლებს საცეკვაო ფორმები და საკრავი ინსტრუმენტები გადაეცათ. ბატონმა პაპუნა დავითაიამ აღნიშნა, რომ უცხოეთში მოქმედი საკვირაო სკოლები განსაკუთრებულ მზრუნველობას საჭიროებენ სახელმწიფოს მხრიდან. მან მაღლობა გადაუხადა ყველას, ვისაც თავისი ცხოვრების საქმედ უქცევია უცხოეთში მოზარდ ქართველთათვის ეროვნულ სულიერ სიმღერდრეთა, ისტორიულ-კულტურულ მემკვიდრეობათა და ტრადიციების შენარჩუნება, წარმატებები უსურვა ამ საშვილიშვილო საქმეში მათ და აღუთქვა თანადგომა.

ანა სორდია

Цього року Україна святкувала 21-річницю незалежності. В зв'язку з цією подією Надзвичайний та повноважний Посол Грузії в Україні пан Григол Катамадзе організував урочистий прийом. На прийомі були присутніми Державний Міністр у справах діаспори Папуна Давітая та член Парламенту Грузії Шота Малашхія. Візит делегації мав за мету нагородження успішних грузинських діячів в Україні. Державний Міністр пан Папуна Давітая іменем Президента нагородив Орденами Честі Президента асоціації грузин України «Іберієлі», Ректора Академії біологічної медицини України Бесіка Шамугія, бізнесменів Бесіка Чіхрадзе та Кахабера Махатадзе, керівника грузинського культурно-освітнього центру Манану Сулаквелідзе, Президенту Всеукраїнської асоціації грузин Мераба Габріадзе (м. Кривий Ріг), керівника Одеського хореографічного ансамблю «Сакартвело» Акакія Іакобашвілі. За популяризацію грузинської культури медалями честі були нагороджені: Ірина Правило, режисер художнього фільму «Кров», знятого по мотивах повісті Нодара Думбадзе, та Ігор Волошин, продюсер ансамблю «Сухішвілі» в Україні.

Визначальним є факт, що спільними зусиллями апарату Державного Міністра з питань діаспори та Міністерства Культури Грузії, київським грузинським недільним школам та ансамблям були передані танцювальні форми та музичні інструменти. Пан Папуна Давітая зазначив, що недільні школи, які діють закордоном, потребують особливу увагу збоку держави. Він подякував усім, хто вважає справою свого життя збереження національних духовних цінностей, історично-культурної спадщини та традицій грузинській молоді, що проживає закордоном, побажав успіхів у цій справі та висловив підтримку.

Ана Сордія

დათო ტურაშვილის შემოქმედებითი საღამო კიევში

ТВОРЧИЙ ВЕЧІР ДАТО ТУРАШВІЛІ У КИЄВІ

მიმდინარე წლის 8 ივნისს, საქართველოს საელჩოს ინიციატივითა და კომპანია „ბორჯომის“ მხარდაჭერით, ცნობილი ქართველი მწერალი დათო ტურაშვილი კიევს ესტუმრა. უკრაინის საზოგადოების წინაშე იგი პირველად წარსდგა. საელჩოს დარბაზში, სადაც დათო ტურაშვილის საღამო გაიმართა, მისი შემოქმედების ნამდვილი გულშემატკივრები შეიკრიბნენ. მწერალი დამსწრე საზოგადოებას თავისი მოღვაწეობის შესახებ და თანამედროვე ლიტერატურულ ფასეულობებზე ესაუბრა. „ყველაზე მეტად მიყვარს ლიტერატურა და ჩემის ღრმა რწმენით წიგნს ალტერნატივა არ გააჩნია, როგორც არ უნდა განვითარდეს კაცობრიობა, წიგნს, როგორც ადამიანის მთავარ სულიერ და გონებრივ საზრდოს, ვერაფერი შეცვლის“ – აღნიშნა მწერალმა.

მისი პირველი რომანი 1988 წელს დაიბეჭდა. გახმაურებული რომანი „ჯინების თაობა“, რომლის სცენური ვერსიის პრემიერა 2001 წლის მაისში გაიმართა, სულ უფრო აქტუალური ხდება. უცნაური ისტორია „თვითმფრინავის ბიჭების“ შესახებ ბევრ კითხვას ბადებს. 1983 წელს მომხდარი ამბავი დიდხანს საიდუმლოებით იყო მოცული. თავისუფლების წყურვილით შეპყრობილი ქართველი ახალგაზრდების თავგადასავალი, როგორც აღმოჩნდა, დღესაც ალღუევს საზოგადოებას.

დათო ტურაშვილმა შესავალი სიტყვით გამოსვლის შემდეგ მკითხველთა მრავალ შეკითხვას უპასუხა. მწერალსა და დარბაზს შორის სასაიამოვნო დიალოგი გაიმართა. შეხვედრის დასასრულს ავტორმა დამსწრე საზოგადოებას საკუთარი წიგნები გადასცა და იმედი გამოთქვა, რომ მისი შემოქმედებითი საღამოები კიევში კიდევ არაერთხელ გაიმართება.

ჩვენს მკითხველს შევახსენებთ, რომ ცნობილი ქართველი მწერალი დათო ტურაშვილი დაიბადა 1966 წლის 10 მაისს,

8 червня цього року, за ініціативою Посольства Грузії та підтримкою компанії «Боржомі», відомий грузинський письменник Дато Турашвілі завітав до Києва. Він вперше представ перед українським суспільством. У залі Посольства, де й відбувався вечір, зібрались справжні пошанувачі його мистецтва. Письменник спілкувався із присутніми про свою діяльність та сучасні літературні цінності. «Більш за все люблю літературу. За моїм великим переконанням книга не має альтернатив, як би людство не розвинулось, книгу, як головне джерело духовного та розумового зросту, нічого не замінить», - зазначив він.

Його перший твір був надрукований у 1988 році. Гучний роман «Покоління джінс», прем'єра сценічної версія якого відбулась у травні 2001 року, стає все більш актуальною. Дивна історія про «хлопців літака» народжує багато питань. Події, що сталися у 1983 році, були довго охоплені таємницею. Пригоди грузинської молоді, що були захоплені жагою до свободи, й сьогодні хвилює суспільство.

Після передмови Дато Турашвілі відповів на багато питань присутніх. Між письменником та залом зав'язалась приємна бесіда. Наприкінці зустрічі письменник презентував присутнім свої книги та виловив надію, що його творчі вечори ще не раз відбудуться в Києві.

Нагадаємо читачеві, що відомий грузинський

თბილისის 57-ე სკოლის დამთავრების შემდეგ სწავლობდა ლიტერატურის, კინოსა და ხელოვნების ისტორიას თბილისის, ლონდონისა და მადრიდის უნივერსიტეტებში, კინოდრამატურგიას ერლომ ახვლედიანის სასცენარო სახელოსნოში დაეუფლა. იგი 80-იანი წლების სტუდენტური მოძრაობის მონაწილეა, იყო უნივერსიტეტის პრეს-კლუბის აქტიური წევრი, 1989 წელს დავით გარეჯის სამონასტრო კომპლექსში მოწყობილი სტუდენტური საპროტესტო აქციის ერთ-ერთი ხელმძღვანელი. დათო ტურაშვილი გარდა კინოსცენარებისა წერს რომანებს, მოთხრობებსა და პიესებს. გამოცემული აქვს 12 წიგნი. მათ შორის სამგზავრო წერილების კრებულები „კატმანდუ“ და „ცნობილი და უცნობი ამერიკა“. მოთხრობათა რამდენიმე კრებული და კინოსცენარი. დათო ტურაშვილის მოთხრობები თარგმნილია 7 ენაზე და გამოქვეყნებულია სხვადასხვა ქვეყნის ლიტერატურულ პერიოდიკაში. იგი გახლავთ ავტორი სამეცნიერო-კვლევითი წერილებისა ლიტერატურათმცოდნეობასა და ისტორიოგრაფიაში. რამდენიმე წლის მანძილზე კითხულობდა ლექციების კურსს თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პუბლიკარულ ფაკულტეტებზე. თარგმნილი აქვს როგორც პროზაული, ასევე პოეტური ნაწარმოებები რუსული, ესპანური და ინგლისური ენებიდან. მონაწილეობას იღებდა ალბინისტურ ექსპედიციებში კავკასიონის, ანდებისა და ჰიმალაის მთებში. ავტორია რამდენიმე ფოტო, ტელე და რადიომოთხრობისა.

ჰყავს მეუღლე — მაკა კეკელიძე და სამი ქალიშვილი: ანა-მარიამი, ლიზა და სოფიო.

письменник Дато Турашвілі народився 10 травня 1966 року. Після закінчення 57-ої середньої школи вивчав літературу, кіно та історію мистецтв в Університетах Тбілісі, Мадриду та Лондону, кінодраматургією оволодів у сценарному закладі Ерлома Ахвледіані. Він - учасник студентського руху 80-тих, був активним членом університетського прес-клубу, один з голів студентської протестуючої акції у монастирському комплексі Давід Гареджі. Дато Турашвілі окрім кіносценаріїв, пише романи, повісті та п'єси. Видав 12 книжок. Серед них збірник для подорожі «Катманду» та «Відома та невідома Америка». Декілька збірників повістей та кіносценаріїв. Повісті Дато Турашвілі перекладені сімома мовами та надруковані у літературній періодиці різних країн. Він є автором науково-дослідницьких листів у літературознавстві та історіографії. Протягом декількох років читав курс лекцій на гуманітарному факультеті Тбіліського Державного університету. Переклав прозаїчні та поетичні повісті з російської, іспанської та англійської мов. Був учасником експедицій на Кавкасіоні, Андах та Гімалаях. Він є автором кількох фото, теле- та радіоповістей.

В нього є дружина – Мака Кекелідзе та три доньки: Анна-Марія, Ліза та Софіо.

ჰელენა ტომასონის „ქართული რომანი“ «ГРУЗИНСЬКИЙ РОМАН» ХЕЛЕНИ ТОМАССОН

«Грузинський роман» - так називається книга, автором якої є молода талановита українська письменниця Хелена Томассон. Повість була вперше надрукована в Києві у 2011 році, після чого її презентували у Львові, Батумі, Поті, Руставі, Швеції та Данії. У любовно-філософському романі описана романтична подорож українського фотографа, Марії Охрименко до сучасної Грузії. Героїня відвідує великі та маленькі міста, історичні комплекси... Подорож повна неочікуваними зустрічами та любовними історіями. Батьки головної героїні до її народження жили в Грузії, саме звідси починається інтерес до Грузії, можливе грузинське коріння та дитинство її

„ქართული რომანი“ - ასე ქვია წიგნს, რომლის ავტორი უკრაინელი ახალგაზრდა ნიჭიერი მწერალი ჰელენა ტომასონი გახლავთ. ნაწარმოები პირველად 2011 წელს კიევში დაიბეჭდა, რის შემდეგაც პრეზენტაცია ლვოვში, ბათუმში, ფოთში, რუსთავში, შვედეთსა და დანიაში გაიმართა. სასიყვარულო-ფილოსოფიურ რომანში აღწერილია უკრაინელი ფოტოგრაფის მარია ოხრიმენკოს რომანტიკული მოგზაურობა თანამედროვე საქართველოში. გმირი ნახულობს დიდ და პატარა ქალაქებს, ისტორიულ კომპლექსებს... მოგზაურობა სავსეა მოულოდნელი შეხვედრებით, სასიყვარულო ისტორიებით. მთავარი გმირის მშობლები მის დაბადებამდე ცხოვრობდნენ საქართველოში, სწორედ აქედან იწყება მისი საქართველოში დაინტერესება, შესაძლო ქართული ფესვები და ბავშვობა მთავარ გმირს საქართველოს კულტურის შეცნობისკენ იზიდავს. წიგნში აღწერილია ქართული ტრადიციები, კულტურა, ხელოვნება, სხვადასხვა ცხოვრებისეული ღირებულებები. ავტორმა ნაწარმოები მიუძღვნა მათ, ვინც შეყვარებულია საქართველოზე, მთებზე, ქართულ ღვინოსა თუ ცეკვებზე, ვისაც თუნდაც ანეკდოტებიდან ან ვიდეოს მონაცემებიდან სმენიათ საქართველოს შესახებ. ავტორისთვის „ქართული რომანი“ პირველი პროზაული ნაწარმოებია, სწორედ აღნიშნული წიგნი წარადგინა მან რუსულ-ქართულ საერთაშორისო ფესტივალზე, სადაც მისმა ნამუშევარმა დიდი ინტერესი გამოიწვია. ჰელენა ტომასონი ასევე წერს ლექსებს რუსულ და ინგლისურ ენებზე. მიუხედავად იმისა, რომ ჰელენა დაიბადა უკრაინაში, 2007 წლიდან ის მოღვაწეობს შვედეთშიც, სწავლობდა ვიზუალურ ხელოვნებას ლუნდის უნივერსიტეტში, ასევე სტოკჰოლმის უნივერსიტეტში გადიოდა ხელოვნების კურატორის კურსებს. ამჟამად დაკავებულია თანამედროვე ხელოვნების გამოფენების ორგანიზებითა და პოპულარიზაციით უკრაინასა და შვედეთში.

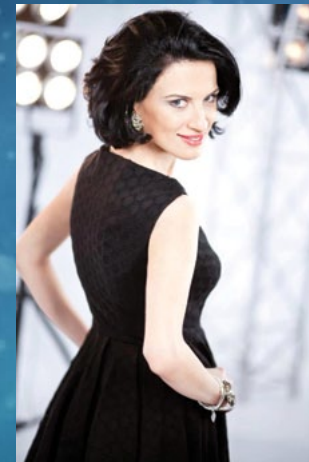

тягне до пізнання грузинської культури. В книзі описані грузинські традиції, культура, мистецтво, різні життєві цінності. Автор присвятив розповідь тим, хто закоханий у Грузію, гори, вино та танці, хто хоча б з анекдотів чи розповідей чули про Грузію. Для автора «Грузинський роман» є першою прозаїчною розповіддю, саме цю книгу вона представила на грузино-російському міжнародному фестивалі, де її робота викликала великий інтерес. Хелена Томассон також пише вірші на російській та англійській мовах. Не зважаючи на те, що вона народилась в Україні, з 2007 року працює в Швеції, навчалась візуальному мистецтву у Лундському університеті, також проходила курси куратора мистецтв у Стокгольмському університеті. На даний час займається організацією виставок сучасного мистецтва та її популяризацією в Україні та Швеції.

უკრაინის ქართველთა ასოციაცია „იბერიელი“

სახალწლო კარნავალი ქართველ მსახიობებთან ერთად

ნინო ჩხეიძე
ოთო ნემსაძე
ვახტანგ ბიჭიკაშვილი
შმაგი თაღიაშვილი
დავით ძიძიგური
ქეთი შამუგია
წამყვანი: ნიკა ხაჩიძე

2012 წლის 23 დეკემბერი
რესტორანი «პიროსმანი»
17 საათზე

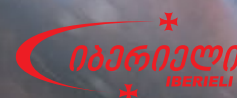
Асоціація грузин України «Іберієлі»

НОВОРІЧНИЙ КАРНАВАЛ З ГРУЗИНСЬКИМИ АКТОРАМИ

Ніно Чхеїдзе
Вахтанг Бічікашвілі
Шмагі Тагіашвілі
Давід Дзідзігурі
Кеті Шамугія
Ведучий: Ніка Хачідзе

23 грудня 2012 року
Ресторан «Піросмани»
о 17.00 годині

ქართველი პოეტი უკრაინის მიწაზე (დავით გურამიშვილის ხსოვნის 220—ე წლისთავი)

ГРУЗИНСЬКИЙ ПОЕТ НА ЗЕМЛІ УКРАЇНИ (ДО 220-Ї РІЧНИЦІ З ДНЯ СМЕРТІ ДАВИДА ГУРАМІШВІЛІ)

საინტერესო, მრავალფეროვანი და მდიდარია მირგოროდის, უკრაინის პატარა ქალაქის, საზოგადოებრივ—კულტურული ცხოვრება. 1—ლი აგვისტო კი, დიდი ქართველი პოეტის დავით გურამიშვილის ხსოვნის დღე, ყოველთვის ნათელი და დაუვიწყარი მოვლენაა მირგოროდში. ამ დღეს მადლიერებით აღსავსე მირგოროდელები პატივს მიაგებენ თავიანთი დიდი თანამემამულის, საქართველოდან გადმოხვეწილი პოეტის, ნათელ ხსოვნას, რომლის ტალანტი გაიფურჩქნა უკრაინის მიწაზე და კაცობრიობას მოუვლინა გენიალური ქმნილება — უკვდავი პოემა „დავითიანი“.

დავით გურამიშვილის ცხოვრება ნახევარ საუკუნეზე მეტი ხნის განმავლობაში მჭიდროდ იყო დაკავშირებული უკრაინასთან. 1741 წელს მამაცური სამხედრო სამსახურისათვის რუსი დედოფლისაგან საჩუქრად საკუთრებაში მიიღო მიწა და გლეხთა 30 კომლი მირგოროდის მახლობლად, სოფელ ზუბოვკაში. 1760 წელს, პენსიაში გასვლის შემდეგ, ის თავის სამოსახლოს მოვლა—პატრონობას იწყებს და აქ ატარებს თავისი ბედუკუდმართი და მშფოთვარე ცხოვრების ბოლო წლებს. აქ 1792 წელს დასრულდა მისი ამქვეყნიური გზა და აქაა მისი საფლავი.

წლებანდელი ხსოვნის დღე განსაკუთრებულად ფართოდ და საზეიმოდ აღინიშნა. 220 წელია, რაც მირგოროდის მიწა ღრმა

Цікава, різноманітна і насичена суспільно-культурне життя Миргорода, невеликого українського містечка на Полтавщині. Але перше серпня, день пам'яті великого грузинського поета Давида Гурамішвілі - це завжди яскраве, що запам'ятовується подія. У цей день миргородці віддають данину світлій пам'яті свого великого земляка, вихідця з далекої Грузії, чий талант розцвів на українській землі і явив світові геніальне творіння - безсмертну поему «Давитіані».

Більш ніж півстоліття життя Давида Гурамішвілі була тісно пов'язана з Україною. У 1741 році за доблесну військову службу він отримує від російської Цариці землю і 30 селянських дворів в Миргороді. Тут, після виходу у відставку в 1760 році, поет проводить останні роки свого многотрудного життя, тут в 1792-году закінчує свій земний шлях, тут же знаходиться і його могила.

У цьому році День пам'яті поета відзначався особливо широко й урочисто - виповнилося 220 років, як миргородська земля з повагою і любов'ю зберігає прах великого сина грузинського народу.

На майданчику перед музеєм Давида Гурамішвілі,

პატივისცემითა და დიდი სიყვარულით იხსავს დიდი ქართველი მამულიშვილის ნეშტს.

დავით გურამიშვილის მუზეუმის წინ ყვავილების გვირგვინებითა და ვაზებით მორთულ მოედანზე ხალხმრავლობა იყო. ფრიალებდა მეგობარი ქვეყნების დროშები, ჟღერდა უკრაინული და ქართული მელოდიები.

ადგილობრივი ხელმძღვანელობის წარმომადგენლები, ქალაქის საზოგადოება და სტუმრები ხელგაშლილი შეხვდნენ პოეტის თანამემამულეთა მრავალრიცხოვან დელეგაციას — სტუმრებს საქართველოდან; უკრაინაში საქართველოს საელჩოს თანამშრომლებს; ქართული დიასპორის წარმომადგენლებს პოლტვიდან, ხარკოვიდან, კიევიდან, ლუგანსკიდან და დონეცკიდან. მისასალმებელი სიტყვების შემდეგ, რომლითაც გამოვიდნენ მირგოროდის ქალაქის საბჭოს მეთაური სერგეი სოლომახა, უკრაინაში საქართველოს საელჩოს მთავარი მრჩეველი გელა დუმბაძე, საქართველოს ეროვნული ბიბლიოთეკის გენერალური დირექტორი გიორგი კეკელიძე, საქართველოსა და უკრაინის ჰიმნების თანხლებით საზეიმოდ გაიხსნა მემორიალური დაფები ქართულ და უკრაინულ ენებზე დავით გურამიშვილის მირგოროდში მოღვაწეობის აღმნიშვნელი.

ამის ინიციატორად მოგვევლინა პოლტავის რეგიონალური საძმო „გეორგიას“ მეთაური რამაზ ზარქუა, ქართველი, დაამზადა კი პოლტაველმა უკრაინელმა, მხატვარ—გრაფიკორმა ვადიმ გოლოზოროდოვმა (უანგაროდ, რაც აღსანიშნავია ჩვენი პრაგმატიკული ხანისათვის). ეს ბრწყინვალე მაგალითია ერთა ძმობისა და თანამშრომლობისა, რომელთაც სათავეში ედგა დავით გურამიშვილი.

დიდი ქართველი მამულიშვილის ძეგლის ყვავილებით შემკობის შემდეგ სტუმრები მიწვეულ იყვნენ დავით გურამიშვილის მუზეუმში, სადაც გაიმართა მრგვალი მაგიდა თემაზე: „ქართველი პოეტი უკრაინის მიწაზე“.

პოეტის ადგილზე მსოფლიო ლიტერატურაში, მის როლზე ჩვენს ერებს შორის მეგობრობის განვითარებაში და დავით გურამიშვილის პოეზიის საკუთარ აღქმაზე ისაუბრეს: ტატიანა ადუშელიძემ, რომლის წინაპარნი დიდ პოეტთან ერთდროულად დასახლებულან აქ; ლიუდმილა როზსოხამ, მხარეთმცოდნე, მკვლევარმა, წიგნის — „ქართველები უკრაინაში. დავით გურამიშვილის გზით“ — ავტორმა მარგარიტა ოლეინიკ—ლოკაიმ (დავით გურამიშვილის მუზეუმის ერთ—ერთი დამაარსებლის შვილთა—შვილმა); მირგოროდელმა პოეტებმა და მხატვრებმა, შემოქმედებებმა ახალგაზრდობამ.

прикрашеної кошиками і вазами з квітами, було людно. Майоріли прапори наших дружніх держав, звучали грузинські та українські мелодії. Представники міської влади, громадськість і гості міста хлібом—сіллю зустрічали велику делегацію земляків поета - гостей з Грузії, співробітників Посольства Грузії в Україні, представників грузинської діаспори з Києва, Полтави, Харкова, Луганська, Донецька ... Після привітальних слів, якими обмінялися Сергій Соломаха, голова Миргородської міської ради, Гела Думбадзе, старший радник Посольства Грузії в Україні, Георгій Кекелідзе, генеральний директор Національної бібліотеки Грузії, підзвучання гімнів Грузії та України на будівлі музею була урочисто відкрита меморіальна дошка українською та грузинською мовами на згадку про перебування Давида Гурамішвілі в Миргороді. Ініціатором цього виступив голова Полтавського регіонального братства «Геоґрія» Рамаз Заркуа, грузин, а виготовив дошки (і що важливо для нашого прагматичного часу - безкоштовно) - українець з Полтави, художник—гравер Вадим Голобородов. І це прекрасний приклад співпраці і дружби наших народів, біля витоків якої стояв Давид Гурамішвілі. Після покладання квітів до підніжжя пам'ятника великому синові Грузії гості були запрошені відвідати музей Давида Гурамішвілі, де відбувся круглий стіл на тему: «Грузинський поет на землі України».

Своїми думками про місце поета у світовій літературі, про його роль у справі розвитку дружби наших народів, про своє сприйняття поезії Давида Гурамішвілі поділилися: Тетяна Адешелідзе, предки якої оселилися тут в один час з Давидом Гурамішвілі, Людмила Розсоха - краєзнавець, дослідник, автор книги «Грузини в Україні. Шляхами Давида Гурамішвілі», Маргарита Олійник—Локай, правнучка одного із засновників і першого директора музею Давида Гурамішвілі, поети і художники Миргорода, творча молодь. Наталія Годун, науковий співробітник музею, представила увазі присутніх слайд—шоу про роботу музею. Говорили про те, що йде вже 3-є сторіччя після смерті поета і багато що змінилося на землі, але образ гордого і шляхетного князя, хороброго воїна, хлібороба, полум'яного патріота, видатного поета Давида Гурамішвілі залишиться назавжди в пам'яті нащадків. Його ім'я, його добрі справи не забуті на Україні. Сьогодні образ поета - це символ дружби народів, заклик до боротьби за збереження миру на землі, а музей грузинського поета в Миргороді - це маленький куточок Грузії на українській землі, де завжди раді землякам поета. Від їх імені тепло подякував миргородців за дбайливе ставлення до пам'яті грузинського класика Президент Всеукраїнського Громадського Об'єднання «Геоґрія» Бесік Шамугія, завдяки якому День пам'яті Давида Гурамішвілі вперше так широко відзначався за останні 20 років. Він також передав музею нагороди та цінні

მუზეუმის თანამშრომელმა ნატალია გოდუნმა წარმოადგინა სლოიდ—შოუ მუზეუმის მუშაობის შესახებ. საუბარი იყო იმაზე, რომ მიდის მესამე საუკუნე, ბევრი რამ შეიცვალა დედამიწაზე, მაგრამ კეთილშობილი და ამაყი თავადის, მამაცი მხედრის, მხენელ—მთესველის, მგზნებარე პატრიოტისა და გამოჩენილი პოეტის სახე დარჩება მარადის შთამომავალთა მეხსიერებაში. მისი სახელი, მისი სასიკეთო საქმეები არ დაეწეებოდა უკრაინაში. პოეტის სახე — ეს ხალხთა მეგობრობის სიმბოლოა დღეს, მოწოდებაა მშვიდობის შენარჩუნებისათვის ბრძოლისაკენ, ქართველი პოეტის მუზეუმი კი — საქართველოს პატარა კუთხე უკრაინაში, სადაც ყოველთვის მოხარულნი არიან პოეტის თანამემამულეთა. მათი სახელით მირგოროდელებს მადლობა გადაუხადა სრულიად უკრაინის საზოგადოებრივი გაერთიანება „გეორგიას“ პრეზიდენტმა ბესიკ შამუგიამ, რომლის მეოხებითაც დავით გურამიშვილის სსოვნის დღე ასე ფართოდ პირველად აღინიშნა ბოლო ოცი წლის განმავლობაში. მან გადასცა მუზეუმს ჯილდოები და ფასიანი საჩუქრები.

подарунки.

З великим інтересом слухали присутні гостей з Грузії - директора Національної бібліотеки Грузії Георгія Кекелідзе і протоієрея Малхаза Чантурія із Зугдіді. Здійснилося заповітне бажання Давида Гурамішвілі - його знають і пам'ятають на батьківщині, він - слава і гордість сьогоднішньої Грузії. Прекрасним подарунком грузинських друзів до Дня пам'яті Давида Гурамішвілі стала виставка робіт фотохудожника Шалви Лондарідзе, яка відкрилася в музеї в цей день. Миргородці та гості нашого міста побачили дивовижний Тбілісі, місто-музей, місто-казку, місто контрастів, де пульсує сучасне життя і відчувається подих старовини, де сучасні будівлі, дороги, офіси та готелі уживаються з древніми храмами, фортецями, старими двориками і різьбленими балкончиками . У виразних роботах молодого фотохудожника - грузинський колорит, дихання Грузії. Вони зроблені з великою любов'ю. Не випадково, назва виставки - «Люблю Тбілісі». Я впевнена, що багато хто, відвідавши виставку, повторять слідом за автором: «Я теж люблю Тбілісі!» Сьгодні ці чудові роботи належать музею. Це щедрий подарунок автора. Величезне йому спасибі.

У цей же день миргородці та грузинські гості на знак захоплення перед його талантом поклали квіти до пам'ятника Давида Гурамішвілі на його могилі і взяли участь у громадянській панахиді. Нехай живе у віках ім'я видатного поета Грузії і нашого славного земляка Давида Гурамішвілі!

Увечері на головній площі, заповненій людьми, з

დიდად саинტერესო იყო საქართველოდან ჩამოსულ სტუმართა გამოსვლა: ეროვნული ბიბლიოთეკის გენერალური დირექტორის, გიორგი კეკელიძის, დეკანოზ მალხაზ ჭანტურიასი, ზუგდიდიდან. აღსრულდა დავით გურამიშვილის აღთქმული ნატვრა — მას იცნობენ და პატივს მიაგებენ სამშობლოში, იგია დღევანდელი საქართველოს დიდება და სიამაყე.

შესანიშნავი საჩუქარი იყო დავით გურამიშვილის სსოვნის დღისადმი ფოტოხელოვან შალვა ლონდარიძის ფოტოგამოფენა, რომელიც გაიხსნა ამავე დღეს. მირგოროდელებმა და ქალაქის სტუმრებმა იხილეს საოცარი თბილისი, — ქალაქი— მზეზემი, ქალაქი—ზღაპარი, ქალაქი—კონტრასტები, — სადაც ჩქეფს თანამედროვე ცხოვრება და იგრძნობა წარსულის გამოძახილი, სადაც თანამედროვე შენობები და გზები, ოფისები და სასტუმროები ჰარმონიულადაა შერწყმული უძველეს ტაძრებთან და ციხესიმაგრეებთან, ძველებურ ეზოებთან და მოჩუქურთმებულ აივნებთან. ფოტოხელოვნის შთამბეჭდავ ნამუშევრებში ასახულია საქართველოს სუნთქვა და კოლორიტი. ისინი შესრულებულია უდიდესი სიყვარულით. შემთხვევითი არაა გამოფენის სახელწოდება — „მიყვარს თბილისი“. დარწმუნებული ვარ იმაში, რომ ფოტოგამოფენის უამრავი მხილველი გაიმეორებს ავტორის კვალდაკვალ: „მეც მიყვარს თბილისი“. დღეს ეს ექსპონატები მუზეუმის კუთვნილებაა, — ესაა ავტორის გულუხვი საჩუქარი. უღრმესი მადლობა მას.

ამავე დღეს მირგოროდელებმა და ქართველმა სტუმრებმა თაიგულებით შეამკეს დავით გურამიშვილის ძეგლი მის საფლავზე მონაწილეობა მიიღეს პანაშვიდში. დაე, უკვდავი ყოფილიყოს დიდი ქართველი პოეტისა და ჩვენი თანამემამულის დავით გურამიშვილის სახელი!

სალამოს ხალხით სავსე მთავარ მოედანზე დიდი წარმატებით ჩაიარა კონცერტმა „მღერის და ცეკვავს საქართველო“. მაყურებლების დაუღალავი ოვაციები დაიმსახურა საცეკვაო ანსამბლმა „იბერიელმა“; თვალსაჩინო იყო შმაგის, ახალგაზრდა კიეველი შემსრულებლის, გამოსვლა; დიდი სიამოვნება მოჰგვარა მაყურებლებს კოლექტივ „მალაქიტის“ მიერ შესრულებულმა უკრაინულმა და ქართულმა მელიოდიებმა პოლტავიდან; აბსოლუტურად მომაჯადოებელი იყო ქართული მრავალხმიანობა ახალგაზრდული ანსამბლების, „მართვესა“ და „ცოტნე დადიანის“ შესრულებით; როცა კი ქართველებმა შეასრულეს „როზპრიგაიტე, ხლოპცი, კონი“, სათუთად და მოწიწებით, მაყურებელი ხალხით შეურთდა მათ.

კონცერტის დამთავრების შემდეგ არავინ ჩქარობდა დაშლას; გულთბილ მადლობას უხდიდნენ ქართველ სტუმრებს დაუეწიყარი საღამოსათვის, იღებდნენ სურათებს, ეკითხებოდნენ საქართველოს შესახებ და ჰპატივებდნენ სამოავლოდ.

დავით გურამიშვილის სსოვნისადმი პატივის მიგება იქცა მნიშვნელოვან მოვლენად უკრაინისა და საქართველოს ცხოვრებაში, — ჩვენს ქვეყნებს შორის ურთიერთობათა განვითარების ახალ ეტაპად.

ტატიანა დიდენკო
მირგოროდის დავით გურამიშვილის
ლიტერატურულ—მემორიალური
მუზეუმის დირექტორი

великим успіхом пройшов концерт: «співає і танцює Грузія». Глядачі невтомно аплодували танцювальному колективу «Іберієлі» з Києва, спостерігали яскравий виступ молодого естрадного виконавця Шмагі, насолоджувалися майстерністю виконання українських та грузинських пісень колективу «Малахіт» з Полтави і були абсолютно підкорені знаменитим грузинським багатоголоссям у виконанні молодіжних ансамблів «Мертве» і «Цотне Дадіані». А коли грузинські артисти заспівали «Розпрягайте, хлопці, коні», зворушливо вимовляючи українські слова, їм з радістю стали дружно підспівувати всі присутні.

Після концерту глядачі не поспішали розходитися, тепло і сердечно завдяки грузинських гостей за незабутній вечір, фотографувалися, розпитували про Грузію, запрошували приїжджати частіше.

Вшанування пам'яті Давида Гурамішвілі стало важливою подією в культурному житті України та Грузії, ще однією віхою на шляху розвитку добросусідських відносин наших країн.

Тетяна Діденко
Директор миргородського
літературно-меморіального музею
Давида Гурамішвілі

„ცოტნე დადიანის დარბაზი“

«ЗАЛА ЦОТНЕ ДАДІАНИ»

მიმდინარე წლის 4 აგვისტოს უკრაინაში, კერძოდ ქალაქ მირგოროდში ქართველი პოეტის დავით გურამიშვილის ხსოვნისადმი მიძღვნილ ღონისძიებაზე ნაკლებად ცნობილმა ეროვნულ-საზოგადოებრივმა ორგანიზაციამ „ცოტნე დადიანის დარბაზი“ მიიღო მონაწილეობა. დარბაზთან არსებულმა მომღერალთა ჯგუფმა მირგოროდელების და ქალაქის სტუმრების განსაკუთრებული ყურადღება მიიპყრო, მათ მიერ შესრულებულმა ქართულმა ხალხურმა სიმღერებმა, გალობამ დიდი მოწონება დაიმსახურა, ამის გამო საჭიროდ ჩაეთვალით ჩვენი მკითხველისთვის ამ ნიჭიერ ახალგაზრდებზე მცირედი ინფორმაცია მიგვეწოდებინა.

ეროვნულ-საზოგადოებრივი ორგანიზაცია „ცოტნე დადიანის დარბაზი“ დაფუძნდა 2011 წლის 12 აგვისტოს, წმინდა ცოტნე დადიანის ხსენების დღეს, ზუგდიდისა და ცაიშის მიტროპოლიტ გერასიმეს ლოცვა-კურთხევით. ცოტნე დადიანის დარბაზი საზეიმოდ ზუგდიდის ვლადიკრის ხატის სახელობის ტაძარში ეკურთხა. დარბაზის უმაღლესი

Четвертого серпня цього року в місті Миргород у заході, приуроченому пам'яті грузинського поета Давіда Гурамішвілі, приймала участь маловідома Національно-суспільна організація «Зала Цотне Дадіані». Гурт співаків, що існує при організації, привернув особливу увагу миргородців та гостей міста. Виконані ними грузинські народні та молитовні пісні усім сподобались, тому ми вирішили розповісти про цих юнаків.

Національно-суспільна організація «Зала Цотне Дадіані» була заснована 12 серпня 2011 року, у день вшанування пам'яті Святого Цотне Дадіані з благословення Митрополита Зугдіді та Цаїші – Герасима. Зала Цотне Дадіані був урочисто освячений у Зугдидському Соборі імені Влахернської ікони.

საბჭო სიმბოლურად 12 წევრისგან შედგება, ხოლო საერთო კრებაში გაერთიანება საქართველოს ნებისმიერ მოქალაქეს შეუძლია. ცოტნე დადიანის დარბაზის ამჟამინდელი თავმჯდომარეა კონსტანტინე კაკავა. ორგანიზაციის მთავარი მიზანია ცოტნე დადიანისეულ ფასეულობათა — სამშობლოსათვის, ეკლესიისთვის, მოყვასისათვის თავდადების — პოპულარიზაცია ქართულ საზოგადოებაში. „ცოტნე დადიანის დარბაზი“ ფუნქციონირებს ქალაქ ზუგდიდისა და ცაიშის ეპარქიის სულიერებისა და კულტურული განვითარების ცენტრში. ცოტნე დადიანის სახელით გაერთიანებულ ახალგაზრდა ქართველებს სწამთ, რომ თანამედროვე, ძლიერი და ერთიანი საქართველოს ასაშენებლად საჭიროა ქართველთა ერთსულოვნება. მათ სჯერათ, რომ ქართველი ხალხი შესძლებს წარსულისა და აწმყოს ღირსეული შერწყმის შედეგად წარმატებული ქვეყნის აშენებას.

სწორედ ამ ღირებულებებზე წერს ლექსებს დარბაზის ერთ-ერთი დამფუძნებელი და აქტიური წევრი გიორგი გობეჩია. ახალგაზრდა ნიჭიერი პოეტის ლექსი, რომელიც საქართველოს გაერთიანებას და ქართველების ერთ მუშტად შეკვრას ეძღვნება, ავტორმა სწორედ დიდი ქართველი პოეტის დავით გურამიშვილის ხსოვნის დღეს ქალაქ მირგოროდში წაიკითხა, რასაც იქ შეკრებილთა მქუხარე ოვაციები მოჰყვა.

ანა სორდია

Верховна рада Зали символічно складається із 12 членів, а приєднатись до загального зібрання може кожен громадянин Грузії. Діючим головою організації є Костянтин Какава. Головна мета організації – популяризація у грузинському суспільстві цінностей Цотне Дадіані – відданості до батьківщини, церкви та людини. «Зала Цотне Дадіані» діє у Центрі духовного та культурного розвитку Зугдидської та Ціашської Єпархії. Молодь, об'єднана іменем Цотне Дадіані, вірить, що для будови сучасної, сильної та єдиної Грузії потрібна однастайність грузин. Вони вірять, що в результаті злиття минулого та теперішнього, грузинський народ зможе побудувати успішну країну.

Саме про ці цінності пише вірші один з засновників Зали та активний учасник Гіоргі Гобечія. У день пам'яті великого грузинського поета, Давіда Гурамішвілі, у Миргороді молодий талановитий грузинський поет продекламував вірш, присвячений об'єднанню Грузії та грузинського народу в одне ціле, який викликав бурні овації присутніх.

ავტორის ნებართვით ლექსი პირველად ჩვენი ჟურნალის გვერდზე იბეჭდება:

Ана Сордія

აქ შეიძლება იყოს თქვენი რეკლამა

ТУТ МОЖЕ БУТИ ВАША РЕКЛАМА

* * *

წარმოდგენილად დალევნილან ყველა ზღუდენი,
გზები გვექონია დანგრეული, თანაც მრუდენი.
არვის ეგონა აქამომდის, რომ მოვალწევდით,
ვეფხისტყაოსანს, დავითიანს, ჩვენ რომ დავწერდით.

მაგრამ ოდესღაც დიდნი ვიყავით, გვეყავდა მეფენი,
ვათინათობდით, გვადგებოდა სხივთა ეთერი,
ვიყავთ ძლიერნი, ლამაზები, თანაც მშრომელნი,
ღმერთს ვადიდებდით, აგვიგია სვეტიცხოველი.

როგორ გვიყვარდა ერთმანეთი, ვდადიანობდით,
მადლი გვიცავდა გიორგობის, მარიამობის.
გვიყვარდა ლხენა, კახელებთან ღვინის დაწურვა,
როგორ სისწრაფით ის დღეები ჩვენგან წასულან.

თუნდაც სამხრეთში ბასიანთან, რომ გვიომია
იგი ჩაბარდა უკვე ხსოვნას და ისტორიას!
ახლა ახალი შამქორი და დიდგორი გვინდა,
ვეღარ ისვენებს მამის ხმალი ქარქაშში მშვიდად.

გვინდა, მესტვირე აწერელი, სტვირს რომ შემოჰკრავს,
მეგრელს ისედაც ყაბალახით მთვარე შემოსავს!
თუ სვანეთიდან წამოსულა ბევრი მხედარი,
აფხაზეთიდან ცხენით მოჰქრის თარაშ ემხვარი!

აჰა, იკვრება საქართველოს მთელი ფერხული,
მობრძანებულა ჯავახი და ფშავი, ხევსური,
გურულები და იმერლები ერთად ლაღობენ,
გადავლახავთო მტრის წინაღობებს!

ნიკორწმინდაში რაჭველები ამბობენ ლოცვას,
ღმერთო მაღალო გადავურჩეთ მტრებისგან ხოცვას.
ჰე, საქართველოვ, გეუბნები შენ თავს აჯობე,
ყველა მზაკვარი, მოლაღატე წამოაჩოქე!

ჰე, დაიქუხე ერთიანად, როგორც არასდროს
შენ არ იფიქრო, რომ ამ წუთას ვინმე გღალატობს!
როცა აქა ვართ საქართველოს ყველა მხედარი,
ვერ გაიტაცა მთვარემ ახლა თარაშ ემხვარი!

გთხოვთ, მხარი დაუჭიროთ ქართულ სათვისტომოს

Просимо підтримати грузинську діаспору

ВГО «ВСО «Georgia»

№ 26009700052317

ЄДРПОУ 37561309

МФО 380838

у ПАТ КБ «ПРАВЕКС-БАНК»

ქართული ხალხური მრავალხმიანობა – მოგზაურობა მომავალში

ГРУЗИНСЬКЕ БАГАТОГОЛОССЯ – ПОДОРОЖ У МАЙБУТНЄ

XX საუკუნეში, როცა დედამიწაზე მცხოვრებმა ადამიანებმა უცნობი და შორეული ცივილიზაციებისათვის ინტელექტუალური ამანათის გაგზავნა გადაწყვიტეს, მუსიკალური „ფოსტა“ ბაზით, ბეთხოვენით, ლუი არმსტრონგითა და ქართული ხალხური სიმღერა „ჩაკრულოთი“ შეადგინეს. ახლა ეს მრავალხმიანი შედეგრი ადამიანური გენიის სხვა საოცრებებთან (მაგალითად, როგორიცაა აინშტაინის ფარდობითობის თეორია) ერთად უსასრულო სივრცეში მიემართება და სავარაუდო ზეინტელექტუალურ პირველადმოჩენს ელის მაშინ, როცა ქართული პოლიფონიური ფოლკლორის შესახებ ჩვენს პლანეტაზე გაცილებით ცოტა ადამიანმა იცის, ვიდრე ბეთხოვენზე და ლუი არმსტრონგზე.

ქართული მრავალხმიანი სიმღერა ისეთი მუსიკალური იშვიათობაა, რომ მკვლევარები სხვა ხალხთა ფოლკლორში ანალოგს ვერ პოულობენ და ისეთი მაგიური, რომ ერთხელ მოსმენის შედეგადაც დაუვიწყარ შუგად რჩება წარმოსახვაში.

ცხადია მრავალხმიანი მღერა ქართველების პრივილეგია არაა, მაგრამ არც ერთი ერის მხატვრულ შემოქმედებაში მრავალხმიან შესრულებას არ მიუღწევია განვითარების ისეთი დონისათვის, როგორც ქართულ ხალხურ მუსიკაში. მრავალხმიანობა ისეთი მრავალფეროვანი ფორმებითაა წარმოდგენილი, რომ სპეციალისტთა განცვიფრებას იწვევს. თუკი შევადარებთ ერთმანეთს სვანურ „ლილეს“ და გურულ „პასანბეგრას“, კახურ „ჩაკრულოს“ და იმერულ „მგზავრულს“, მეგრულ „ოდოიას“ და ფშავურ „გვარის წინასას“ მივაღწიოთ იმ დასკვნამდე, რომ მრავალხმიანობის სხვადასხვა ტიპების არსებობა ერთი მუსიკალური კულტურის წიაღში — იშვიათი უნიკალური მოვლენაა.

არქეოლოგიური პირველწყაროები ძვ.წ. III–II ათასწლეულებში ადასტურებენ საქართველოს ტერიტორიაზე მუსიკალური კულტურის არსებობას. ცნობილი მკვლევარი კურტ ზაქსი ავლებს პარალელს შემერულ ბარელიეფზე გამოსახულ თერთმეტსიმიან ლირასა და საქართველოში აღმოჩენილ ჩანგს შორის, რომელიც განეკუთვნება ძვ.წ. III ათასწლეულს. უხვი ორნამენტებითა და სიუჟეტური სცენებით დამშვენებული საყოფაცხოვრებო ნივთები და სამკაულები მდიდარ მასალას გვაწვდიან. ქართული ხმები მუსიკის ხნიერებაზე, თავის მხრივ, ქართული ხალხური საკრავები მიუთითებენ, სასიმღერო ჰანგები უნდა ასახულიყო ისეთ უძველეს საკრავზე, როგორიცაა სალამური. სამთავროს (მცხეთა) სამარხში აღმოჩენილია გედის ლულოვანი ძვლისაგან დამზადებული საკრავი, რომელიც უენო სალამურის შესანიშნავი ნიმუშია და მეცნიერები მიაკუთვნებენ (ძვ.წ. XV–XIII ს.). ასურეთის მეფე სარგონი (ძვ.წ. VIII ს.) აღწერს, როგორ სრულდებოდა მუშაობის დროს მხიარული სიმღერა. ბერძენი ისტორიკოსი ქსენოფონტე კი (ძვ.წ. V–IV ს.) გვაუწყებს, რომ ქართველებში გავრცელებული ყოფილა სამხედრო სიმღერები და ცეკვები.

როცა ქართველები ჯერ კიდევ წარმართები იყვნენ, მათი

უ XX столітті, коли земляни вирішили надіслати далеким і невідомим цивілізаціям інтелектуальні досягнення людства, у космос були відправлені записи композицій Баха, Бетховена, Луї Армстронга та грузинська народна пісня «Чакруло». Зараз цей багатоголосий шедевр разом з іншими «чудесами людського генія», такими як теорія відносності Енштейна, подорожує безкраїми просторами Всесвіту до ймовірного надінтелектуального першовідкривача, в той час, коли про грузинський поліфонічний фольклор на нашій планеті знає значно менше людей, ніж про Бетховена та Луї Армстронга.

Грузинський багатоголосий спів – це така музична рідкість, аналогів якій дослідники не знаходять у фольклорах інших народів, і такий магічний, що, почувши його один раз, в уяві назавжди залишається його незабутній слід.

Багатоголосий спів є не тільки надбанням Грузії, однак у творчості жодного іншого народу багатоголосе виконання не дійшло такого рівня розвитку, як у грузинській народній музиці. Багатоголосся представлено у такій різноманітній формі, що викликає подив у спеціалістів. Якщо порівнюємо між собою сванську «Ліле» і гурійську «Хасанбегура», кахетинську «Чакруло» й імеретинську «Мгзаврулі», мегрельську «Одойя» та пшавську «Джваріс цінасас», дійдемо висновку, що існування різних типів багатоголосся в лоні однієї музичної культури є рідкісним і унікальним явищем.

Археологічні першоджерела III – II тисячоліть до н.е. підтверджують існування музичної культури на території Грузії вже у той час. Відомий дослідник Курт Загс проводить паралелі між одинадцятиструнною лірою, яка зображена на шумерському барельєфі, та виявленим у Грузії інструментом «чангі», який відноситься до III ст. до н.е. Дуже багатий матеріал дають побутові речі та прикраси, щедро оздоблені сюжетними сценами та орнаментом. Про древність грузинського співу свідчать музичні народні інструменти, а особливо один з найдавніше відомих – сопілка. У Цхеті була знайдена сопілка, виготовлена з кістки лебедя, яка є добре збереженим зразком музичного інструменту XV – XIII ст. до н.е. Асирійський цар Саргон (VIII ст. до н.е.) описує, як виконували веселу пісню під час роботи, а грецький історик Ксенофонт (V – IV ст. до н.е.) стверджує, що у Грузії були популярними військові пісні і танці.

ცხოვრების წესიც რიტუალური, მისტერიალური გახლდათ. ბუნებრივი არტისტიზმის და მუსიკალურობის წყალობით, ბგერებითა და მოძრაობებით გადმოსცემდნენ სამყაროს იდეალებისადმი თავისებურ დამოკიდებულებას. ეს სიძველე განსაკუთრებით იგრძნობა საწესო და საფერხულო სიმღერებში. ქრისტიანობის სახელმწიფო რელიგიად გამოცხადების შემდეგ, ქართულ მრავალხმიანობაში ახალი მიმართულება ჩნდება – საეკლესიო საგალობელი და იქმნება ორიგინალური ჰომონოგრაფია. რადანაც ქართველებს წარმართული ეპოქის საკულტო მუსიკა უკვე ქონდათ, იგი ერთგვარად გარდაიქმნა და შეერწყა ქრისტიანულ მსოფლმხედველობას.

გარდა რელიგიური რიტუალებისა, როგორც ჩანს, ქართველები ყოველი საქმის აღსრულებისას მღეროდნენ: – როცა შრომობდნენ ან საბრძოლველად მიდიოდნენ, როცა ქორწინდებოდნენ, როცა ნადირობდნენ, როცა ტრფილის ცეცხლი ადგებნებდათ. უმღეროდნენ ავადმყოფს განსაკურნებლად, უმღეროდნენ აკვანში მწოლიარე ჩვილს ძილის მისაგვრელად. სიმღერების თემატიკა, ჟანრობრივი მრავალსახეობა ცხოვრების წესმა და ყოფიერების განმშვენიერებისადმი მისწრაფებამ განაპირობა.

ქართველის ყოველდღიური საქმიანობა შრომა იყო და შრომის გეიზად გადაქცევა მათ სიმღერის საშუალებით შესძლეს. ამიტომაც საქართველოს უმეტეს კუთხეში გავრცელებული ეგრეთ წოდებული ნადური, რაც კოლექტიური შრომის დროს სრულდებოდა და უფრო მეტად შემორჩა დასავლეთ საქართველოში (გურია, იმერეთი, სამეგრელო). ამის შესახებ ცნობებს გვაწვდის იტალიელი მისიონერი არქანჯელო ლამბერტიც

უ дохристиянські часи правила життя місцевих мешканців були ритуальними та містеріальними. Природнім артистизмом, своєю музичністю та жестикуляцією люди передавали своє ставлення до таємничості Всесвіту. Ця давність особливо відчувається у ритуальних піснях. Після проголошення державною релігією християнства у грузинському багатоголоссі з'являється новий напрям – церковний спів - і зароджується оригінальна гімнографія. Оскільки в Грузії вже існувала культова музика дохристиянських часів, вона своєрідно трансформувалася і відбилася у християнській музичній творчості.

Окрім релігійних та ритуальних пісень, як з'ясувалося, грузини виконували пісні під час будь-якої справи: працювали чи йшли на війну, одружувалися, вирушали на полювання, освідчувалися у коханні, співали задля одужання хворого, колисали дитину. Тематика пісень, їхня жанрова багатогранність розвивалися разом зі зміною життєвих правил та були викликані прагненням урізноманітнити та покращити свій побут.

Щоденним заняттям для грузинів була праця, і вони за допомогою пісні зуміли перетворити будні у свято. Тому в усіх куточках Грузії поширені різновиди так званої пісні «Надурі», яку виконують

(XVII ს.) ყანის მეპატრონე იწვევდა მეზობლებს მოსახმარებლად. ნაღს თავისი სასიმღერო რეპერტუარი და სანახაობრივი ხასიათი ქონდა. ნადური სიმღერის სირთულის გამო კარგი მომღერლები დიდად ფასობდნენ. ამ სახეობის სიმღერათა შესანიშნავი ნიმუშები დღემდე შემონახულია („ყანის სიმღერა“, „ოდოია“, „ოყონური“).

ყველა კუთხეში მღეროდნენ რთული მრავალხმიანი სტრუქტურის მგზავრულ, ლაშქრულ და საწესგვეულებო სიმღერებს, რადგან ისევე, როგორც შრომა, მგზავრობა, ლაშქრობა და ტრადიციული წესგვეულებანი ყოველდღიურობის განუყოფელი ნაწილი იყო. ქართველები მუდამ აღმატებულ მნიშვნელობას ანიჭებდნენ სუფრულ თავყრილობებს, ზეიმი ყოველთვის პურობითა და ღვინის სმით იყო დამშვენებული. ამიტომ ქართულ ფოლკლორში სუფრული სიმღერები გამორჩეულად საყურადღებოა. ეს ძირითადად, სამხმანი სიმღერებია, სადაც გაბმული ბანის ფონზე მეორე და პირველი ხმები მონაცვლეობენ. სიმღერები იმპროვიზაციული განვითარებითა და რთული მოდულაციებით ხასიათდება...

მიუხედავად საერთო თემატიკისა და მახასიათებლებისა, ქართული მუსიკალური ფოლკლორი მკვლევარების მიერ განიხილება, როგორც საქართველოს სხვადასხვა კუთხეებში შექმნილი შემოქმედების ერთიანობა. ყოველი კუთხის სიმღერა თავისობრივად განსხვავდება ერთმანეთისაგან ისევე, როგორც ამ კუთხეებში მცხოვრები ადამიანები.

ქართლი და კახეთი აღმოსავლეთ საქართველოს ორი დიდი ნაწილია. წმინდა ეროვნულ ფენომენზე დაყრდნობით ქართლ-კახეთში ჩამოყალიბდა სიმღერის მრავალფეროვნება, ღრმა ლირიზმი, მრავალხმიანობის იშვიათი ჰარმონიულობა, რაც აღმოსავლურ ხასიათის სიდარბაისლესა და ძლიერ ენერგეტიკას ასხივებს. სიმღერები ერთ, ორ ან სამხმიანია, თემატიკისა და სტილის მიხედვით – გასაოცრად სრულყოფილი და მრავალსახოვანია. ქართლ-კახურ სიმღერებში ხშირად გვიამბობენ ადამიანის სულიერი თავგადასავლის შესახებ, რაც მათ განსაკუთრებულ რომანტიკულობას ანიჭებს. სამხმიანები, რომლებიც არაჩვეულებრივი ჟღერადობითა და იშვიათი ჰარმონიითაა გამორჩეული, სტილის მხრივ სხვადასხვა სახისაა: 1. სიმღერა, სადაც მეორე ხმას მთავარი როლი აკისრია, დანარჩენები კი ბანს ეუბნებიან; 2. სიმღერა მიჰყავს შუა ხმას, მაგრამ პირველი ხმა შედარებით აქტიურია; 3. წამყვანი როლი პირველ ხმას აკისრია. ამ სიმღერებში გარკვეულწილად მოჩანს

პიძ ჩას კოლექტივნი ზბორუ ვროჟაჲ. ოსობლივო ვონა პოშირენა უ ზაჲიძნი ჲრუჲი: ჲური, იმერეთი, მეგრელი. პროცე თაკოჲ რიპოვიდაჲ იტალიისკიი მისიონერი არკანჯელო ლამბერტი (XVII სტ). ჲოსპოდარი პოლი ზაპროშუვავ სუსიძი ნა დოპოჲოგუ. უ კოჲნოგო ბუვ სვი ჲარაქტერიი რეპერტუარი თა ოსობლივით სპივუ. ოსკილკი ცი სპიწი ბული სკლადნიმი, ჲოროშიჲ ვიკონავცი ჲუჲე ციწუვანი. პრეკრასნი ზრასკი ციჲ სპიწი ზბერეჲენი დო სოგოძნი («ჲჲანის სიმგერი», «ოდოი», «ოკონური»).

В усіх куточках виконували багатоголосі пісні складної структури - цей військовий пісню, для подорожей та народні обрядові пісні. Оскільки невід'ємною частиною повсякдення були народження, смерть, праця, військові походи, то й під час усіх цих подій невід'ємною була пісня. Особливого значення грузини надавали застільним зібранням. Свята вирізнялися особливою культурою споживання вина, тому в грузинському фольклорі велику увагу приділяють застільним пісням. Їх переважно виконують у три голоси, коли на фоні третього голосу, який звучить постійно, перший та другий чергуються. Для пісень характерні складна модуляція та імпровізаційний розвиток.

Не дивлячись на спільні тематику і характер, дослідники розглядають грузинський музичний фольклор як творчу єдність, що виникла у різних куточках Грузії. Пісня з кожного регіону вирізняється з-поміж інших так само, як і люди, що населяють цю місцевість.

У Картлі та Кахеті – двох великих частинах Східної Грузії – були сформовані пісенна різнобарвність, у якій представлені глибокий ліризм, рідкісна багатоголоса гармонійність, що відображають сильний характер, шляхетність та потужну енергетику Східної Грузії. Пісні дво- або триголосі за тематикою та стилем дивовижно самобутні та різноманітні. У картл-кахетинських піснях часто розповідається про людські духовні пригоди, що надає їм особливої романтичності. Триголосі пісні, які вирізняються надзвичайним звучанням та рідкісною гармонією, мають кілька стилів виконання: 1. пісня, коли другий голос виконує основну роль, а решта голосів його доповнюють; 2. пісню веде другий голос, але перший є відносно активним; 3. основну роль виконує перший голос. У цих піснях певною мірою видно психологічний портрет місцевих мешканців – урівноваженість, витривалість, глибока лірична природа і шляхетний артистизм.

Тушеті, Пшав-Хевсуреті, Хеві та Мтіулеті – райони Грузії, розміщені на кавказьких гірських схилах. Їхнє населення мало завдання обороняти свої кордони. Ще під час походів Помпея пшав-хевсури (пховці) вирізнялися досконалим військовим мистецтвом. Суворий та водночас чудовий клімат дуже вплинув на поетичний фольклор. У цих місцинах найбільше

ქართლ-კახეთში მცხოვრებთა ფსიქოლოგიური პორტრეტი – სიღინჯე, გაწონასწორებულობა, გამძლეობა, ღრმა ლირიკული ბუნება და დარბაისლური არტისტიზმი.

თუშეთი, ფშავ-ხევსურეთი, ხევი და მთიულეთი – ეს არის საქართველოს მთიანეთი, კავკასიონის კალთებზე განლაგებული. ამ კუთხეებში მცხოვრებ ხალხს საზღვრის დაცვის ფუნქცია ჰქონდათ დაცისრებული. ჯერ კიდევ პომპეუსის ლაშქრობისას ფშავ-ხევსურები ანუ ფხოველნი დახვეწილი საბრძოლო ხელოვნებით გამოირჩეოდნენ. მკაცრმა კლიმატმა, თუმცა კი უმშვენიერესმა ბუნებამ, ყველა მათგანის პოეტურ ფოლკლორზე დიდი გავლენა იქონია. თუშეთში, ფშავსა და ხევსურეთში უფრო ერთ და ოთხმიან სიმღერებს მღერიან, რომლებიც ხშირად რელიგიურ დღესასწაულების დროს სრულდება. მთაში ხშირად იმართება ე.წ. ხატობა — რომელიმე ხატის სახელობის დღესასწაული. სარიტუალო ცერემონიების შემდეგ კი ეწყობა საყოველთაო ნადიმი, რომელსაც თან ახლავს სიმღერა და ცეკვა. მოხვედრი სამხმიანი სიმღერები მელიორად გაცილებით საინტერესოა და ინტონაციურადაც უფრო ჩამოყალიბებულია, მისთვის დამახასიათებელია გაბმული ბანი. რაც შეეხება მთიულეთს, აქაურ სიმღერებს ბევრი რამ აქვთ საერთო ქართლ-კახურ მუსიკალურ დიალექტთან. მაგ. „გაფრინდი, შავო მერცხალო“, რომელიც ძალზე ჰყვარებია დიქტატორსა და „ბელადს“ – სტალინს.

აღმოსავლეთ საქართველოს ფოლკლორის ერთ-ერთ საუკეთესო ნიმუშს წარმოადგენს. ფანდური და სალამური მთაშიც პოპულარული საკრავებია. შედარებით მოგვიანებით დამკვიდრდა გარმონი.

იმერეთს, დასავლეთის ერთ-ერთ ძირითად კუთხეს, მხოლოდ

поширені одно- та чотириголосі пісні, які часто виконують під час релігійних свят. У гірських районах часто відзначають свято певної ікони. Після ритуальної церемонії влаштовують спільне застілля, яке супроводжується танцями та співом. Мелодійність тамтешніх трьохголосих співів є значно цікавішою та інтонаційно досконалішою. Для них характерним є неперервне звучання третього голосу. Щодо Мтіулеті, там пісні мають багато спільного з картл-кахетинським музичним діалектом. Наприклад, «Гапрінді шаво мерцхало», що перекладається як «Лети, чорна ластівко», яку дуже любив диктатор та вождь Сталін.

Східна Грузія також представлена як один з кращих взірців фольклору, де у горах пандурі та саламурі є найбільш популярними інструментами. Трохи пізніше з'явилася гармонь.

Імеретія, яка представляє один із західних куточків Грузії, має неповторний і оригінальний музичний діалект, хоча межує майже з усіма районами Грузії і має багато спільного з ними (особливо з гурійськими піснями). Тут клімат більш м'який, а характер місцевих мешканців жвавіший та веселіший. Імеретинські пісні в основному триголосі. Таке багатоголосся принципово вирізняється від східногрузинського. Тут всі три голоси є рухомими, мелодійні рівні є незалежними, а бас гнучкий і розвинений. Якщо у Східній Грузії пісні збагачені імпровізацією та мають декламаційний

მისთვის დამახასიათებელი მუსიკალური დიალექტი აქვს. თუმცა იგი საქართველოს ყველა კუთხეს ესაზღვრება დაბევრი საერთო აქვას მათთან, თუნდაც, გურულ სიმღერასთან. აქ ჰავა უფრო რბილია, ხოლო ხასიათი — მოქნილი, სხარტი და მხიარული. იმერული სიმღერები ძირითადად სამხმანიანია. იმერული მრავალხმანიობა პრინციპულად განსხვავდება აღამოსავლურისაგან. აქ სამივე ხმა მოძრავია, მელოდიური ხაზები, დამოუკიდებელი. ბანი მოქნილია და განვითარებული. თუ აღმოსავლეთ საქართველოში სიმღერა მდიდარია იმპროვიზაციით და დეკლამაციური ხასიათისაა, იმერული მეტი სისადავით გამოირჩევა, თუმცა მელოდია ყველა ხმაში უფრო მკაფიოდაა გამოკვეთილი. აქ მეტად პოპულარულია სატრფიალო და ლირიკული სიმღერები, რომლებიც ძირითადად კუბლეტური ფორმისაა. გამორჩეული ადგილი კი სუფრულ სიმღერებს უჭირავს. ისევე როგორც ქართლ-კახეთში, აქაც ხშირად იმღერება სხვადასხვა სახის მრავალხმიანი, რაც დალოცვის, დღეგრძელობის, მარადიული სიცოცხლის ჰიმნს წარმოადგენს. სიჩაუქითა და ჯომარდობით გამორჩეული მეგრელები, ასევე, დასავლეთ საქართველოში სახლობენ. აქ მეგრები როგორც ქალები, ასევე – მამაკაცები. ქალთა სიმღერებს, ნაზსა და მელოდიურს, ხშირად თან ახლავს ჩონგურის აკომპანემენტი. შრომის სიმღერებში ერთმანეთს ერწყმიან ჰომოფონიური და პოლიფონიური ელემენტები. ისინი ქმნიან მხნეობის, სიმამაცის გამოვლინების განწყობილებას. საერთოდ სიმღერების თემატიკა მოიცავს როგორც სიყვარულსა და გლოვას, ასევე, შრომისა და საწესგველებო რიტუალებს. მეგრულ სამხმანიანებში განსაკუთრებული სირთულით პირველი ხმა გამოირჩევა. „დიდა ვონი ნანა“, „სისა ტურა“, „ართი ვარდი“ და სხვები შეუძლებელია ერთხელ მოსმენის შედეგად არ დაამახსოვრდეს მსმენელს თავისი გამჭვირვალე ლირიზმით. ანდა, შრომის სიმღერა „ოდიოი“, რომელიც სიმღერის ორგუნდოვანი შესრულების ბრწყინვალე ნიმუშს წარმოადგენს.

ხარактер, то імеретинські вирізняються простотою форми, хоча мелодія у кожному з трьох голосів звучить більш чітко. Тут дуже популярні ліричні та романтичні пісні, які здебільшого мають форму куплетів. Основне місце займають застільні пісні. Як і в Картлі-Кახеті, тут дуже часто виконують різного виду «Мравалжамієр» («Многая літа»), що є гімном добробуту, довголіття та, зрештою, життя.

Особливо вирізняються у Західній Грузії мегрели. Їхнім пісням притаманне як чоловіче, так і жіноче багатолосся, чого немає деінде. Ніжним та мелодійним жіночим пісням акомпонує чонґурі. У піснях, які виконували під час праці, поєднані гомофонічні та поліфонічні елементи. Вони відображають мужність та шляхетність. Основною тематикою пісень є як любов, так і скорбота, як праця, так і жалоба. У триголосих мегрельських піснях особливою складністю вирізняється перший голос. «Діда вой нана», «Сіса тура», «Арті варді» - пісні, пронизані прозорим ліризмом, почувши їх бодай раз, забути неможливо ніколи. Або пісня «Одойя», яку виконували під час праці: вона є прекрасним зразком композиції, яку виконують два колективи одночасно, перегукуючись між собою.

У гірських ущелинах Західної Грузії живуть суворі та сповнені гідності народи, які будували вежі з тесаного каменю, аби боронитися від ворогів. Свани є глибоко віруючими християнами, але місцевий фольклор зберіг дохристиянські мотиви. Наприклад, «Ліле» є гімном, що прославляє божество Сонця, а пісня «Квіріа» - божество Природи та Родючості. Сванська пісня пробуджує глибокі та неподільні емоції. Вона

დასავლეთ საქართველოს მთიანეთში, მდინარე ენგურისა და ცხენისწყლის ხეობაში, აქაური ლანდშაფტის სადარი – მკაცრი და ღირსებით აღსავსე ხალხი ცხოვრობს. ფიქალი ქვის მრავალსაუკუნოვანი კოშკები მტერთაგან დასაცავად იგებოდა. სვანები ღრმად მორწმუნე ქრისტიანები არიან, მაგრამ აქაურმა ფოლკლორმა შეინახა წარმართული ინტონაციები. მაგალითად, „ლილე“ მზის ღვათაების სადიდებელი ჰიმნია, ხოლო „კვირია“ – ბუნებისა და ნაყოფიერების ღვათებისა. სვანური სიმღერა ღრმა და ამოუცნობ ემოციებს აღძრავს, იგი ხშირად ჟრულოს მომგვრელი და შემზარავია. ეს განსაკუთრებით, ითქმის სამგლოვიარო სიმღერებზე, რომლებსაც მამაკაცები ასრულებენ („ზარი“). სიმღერათა უმეტესობა სამხმანიანია და მეორე ხმას მთავარი როლი აკისრია. ხმები სადად, აუჩქარებლად მოძრაობენ, სიმღერა სრულდება მაღალ რეგისტრში და დასასრულს ყველა ხმა ერთად იყრის თავს უნისონში. რადგან სვანების ძირითადი საქმიანობა მეცხოველეობა და ნადირობა იყო, ხოლო ყოველდღიური ყოფა – მეტად მეტად რთული და გაუსაძლისი, სიმღერათა თემატიკაც და განწყობაც ამ ფაქტორმა განსაზღვრა, თუმცა სვანებსაც აქვთ სახუმარო, სახალისო სიმღერები. სვანური სიმღერისთვის დამახასიათებელია ორგუნდოვანი შესრულება, რომელიც ერთგვარი შეჯიბრის, გადაძახილის პრინციპზეა აგებული. საფერხულო სიმღერები ხშირად საკრავის თანხლებით სრულდება. ხემიანი საკრავი ჭუნირი და ჩანგი მრავალხმანიობას განსაკუთრებულ ჟღერადობას სძენს, ხოლო თუ საფერხულო სიმღერას თან ახლავს რიტმული ცეკვა, მაყურებელი რაღაც კოსმიური შთაბეჭდილების ქვეშ ექცევა.

რაჭაც დასავლეთის მთიანი მხარეა. აქ ძირითადად, მეცხოველეობას მისდევენ, თუმცა ხელმარჯვობითა და შრომისმოყვარეობით გამოჩენილი რაჭველი გლეხი ხშირად მიდიოდა საშოვარზე საქართველოს სხვადასხვა კუთხეში, ამიტომ რაჭის მუსიკალური დიალექტი ქართლ-კახურის, იმერულისა და სვანურის გავლენას განიცდის. რაჭული სიმღერა კუბლეტური ფორმისაა და ორი გუნდის მონაცვლეობით სრულდება. სამხმანი სიმღერაში მეორე ხმა დამწყებიცაა და ძირითადიც. პირველი ხმაც დინამიკურია, ბანი კი ქართულ-კახურისგან განსხვავებულია. ხმას დიდი დიაპაზონი აქვს და უფრო რიტმულია. სუფრული სიმღერები მრავალხანოვანია – იმპროვიზაციითა და რთული მოდულაციებით. ყველაზე გავრცელებული კი საწესო საფერხულო სიმღერებია. ყველა თავყრილობის მუდმივი თანამგზავრი იყო გუდასტვორი, უკრავდნენ ჭიანურზეც. მესტიერობა აქ პატივსაცემ საქმედ ითვლებოდა. სტვირზე შესრულებული მელოდია მარტივია, სამაგიეროდ ტექსტი მრავალგონივრული და ყურადსაღებია.

არსებობს კიდევ მესხური და ლაზური-ჭანური მუსიკალური ფოლკლორი, რომლის მხოლოდ მცირე ნაწილი შემოგვრჩა. სამწუხაროდ ეს კუთხეები ხშირად ჰქონდა მიტაცებული მტერს და მათი ნაწილი დღესაც თურქეთის ტერიტორიაზეა. მესხური სუფრულების მიგნება დღესაც შესაძლებელია. თურქეთის ტერიტორიაზე მცხოვრები ქართული წარმოშობის მუსიკოსები ცდილობენ დაკარგულის მოძიებასა და აღდგენას.

აჭარული მუსიკალური ფოლკლორი ძალზე თვითმყოფადი და განსხვავებულია, რადგან ეს მხარეც ორი საუკუნის განმავლობაში თურქეთს ჰგონდა მიტაცებული, თუმცა აზიური მუსიკის გავლენა მხოლოდ საკრავულ ფოლკლორს ემჩნევა, რაც შეეხება სასიმღეროსის თითქმის ხელშეუხებელი დარჩა და ძალიან წააგავს

може бути моторошною і водночас збуджувати сильні почуття. Це особливо стосується оплакувальних пісень, які виконують чоловіки («Зарі»). Більшість пісень є триголосими, а основну роль виконує другий голос. Пісня лунає у високому регістрі, голоси рухаються просто і повільно, а наприкінці зливаються в унісон.

Основним заняттям сванів були тваринництво та полювання, а побут надто складним та суворим, тому й тематику та настрій їхніх пісень визначали саме ці фактори. Хоча їм властиві також веселі та жартівливі пісні. Для сванської пісні притаманне двохорове виконання, яке побудоване на своєрідному принципі змагання, що відображене у перегукуваннях. Пісні для танку, який виконують у колі, часто супроводжуються музичними інструментами.

Смичковий струнний інструмент чунірі і струнний чангі доповнюють особливим звучанням багатоголосся, а коли пісню супроводжує ритмічний танець, глядач опиняється під космічним враженням.

Рача – також гірський район Західної Грузії. Тут в основному займаються скотарством, хоча працелюбні місцеві селяни часто вирушали у різні куточки Грузії на заробітки. Тому місцевий музичний діалект сформований під впливом імеретинського, сванського і картл-кахетинського діалектів. Рачинська пісня має форму куплетів і виконують її два хори позмінно. У триголосих піснях другий голос розпочинає пісню і веде її. Перший голос також є динамічним, а бас відрізняється від картл-кахетинського. Він має більший діапазон та є ритмічнішим. Застільні пісні різноманітні, з імпровізаціями та складними модуляціями. Найбільш поширеними є обрядово-танкові пісні. Усі зібрання відбувались у супроводі гудаствірі (місцевий аналог волинки). Грали також на ще одному смичковому інструменті – чіанурі. Волиніст вважався людиною шанованої професії. Мелодія, яку виконують на волинці, є простою, проте текст пісні є композиційно складним та повчальним.

Існує крім того месхський та лазьсько-чанський музичний фольклор, який до сьогодні мало зберігся. На жаль, ці куточки часто захоплював ворог, і основна частина носіїв цього фольклору перебуває на території Туреччини, а музиканти, які мають грузинське коріння, намагаються відновити цей давній, майже втрачений фольклор.

Аджарський музичний фольклор є дуже самотнім і оригінальним. Попри те, що цей край два століття перебував у складі Туреччини, азіатський музичний вплив відчувається тільки в інструментальному виконанні. Щодо пісенного фольклору, то він лишився майже незмінним, і своїм складом, ритмом і гармонією є подібним до гурійського та імеретинського. Але

გურულსა და იმერულს თავისი წყობით, რიტმით და პარმონით. პოლიფონია, გურულსაგან განსხვავებით, აქ გაცილებით მარტივია. ბანი რამდენადმე შეზღუდულია, მარშისებურია და მდორედ მოძრაობს. ზედა ხმები უფრო მოქნილია და მღერადი. შრომის სიმღერები მატყლის ჩეჩვასთან, სიმინდის რჩევასთან ან თონასთან არის დაკავშირებული. სწორედ შრომის სიმღერებში ვხვდებით ოთხხმიანებსაც. საკრავებიდან კი ჩონგური და გუდასტიკი გამოირჩევა. მათზე მამაკაცები უკრავენ საცეკვაო მელოდიებს („ხორუმი“, „განდაგანა“ და ა.შ.).

თუ აღმოსავლეთში სიმღერის ტექსტს მნიშვნელოვანი დატვირთვა აქვს, გურულში სიტყვები მცირე რაოდენობითაა გამოყენებული. გურული კაცის სიმღერა ამ კუთხის ბუნების სილამაზეა და აქ მცხოვრები ხალხის ელასტიკურ ხასათს მოგვაგონებს. კოლხეთის დაბლობის სამხრეთ-დასავლეთ ტერიტორიაზე ერთმანეთთან ახლოსაა ზღვისპირეთი და მთიანეთი. გურული სიმღერა უნიკალური მოვლენაა არა მხოლოდ ქართულ ხალხურ შემოქმედებაში, არამედ მსოფლიო ფოლკლორშიც. სხვა კუთხეების მრავალხმიანობისაგან განსხვავებით, გურული გამოირჩევა ხმების მოძრაობით, ფაქტურის სირთულით, იშვიათი პარმონიულობით. სჭარბობს სამ და ოთხხმიანი სიმღერები. ყოველ ხმას თავისი სახელი აქვს: მთქმელი, დამწყები, მოძახილი, გამყინავი, კრიმანჭული, მაღალი ბანი. თავისებური, ძალზე სპეციფიური ხმაა კრიმანჭული. იგი სრულდება უმაღლეს რეგისტრში ურთულესი რიტმით და ძალიან სხარტად. იგი ფრიად მომხიბველი და მოქნილია. ეს ხმა გვხვდება საფერხულო, შრომის, მხედრულ და საისტორიო სიმღერებში და მის სამღერად ბავშობიდან ამზადებენ. კრიმანჭულს ტექსტი არ გააჩნია და სრულდება გარკვეული მარცვლებითა და სიტყვებით. ტექსტის გადმოცემა შუა ხმაა, რომლის პარტია უფრო რეჩიტატიული ხასიათისაა. ბანი აქტიურ, განვითარებულ და ლამაზ მელოდიას მღერის. ოთხხმიან სიმღერებში მესამე ხმა, რომელსაც შემხმობარს უწოდებენ, სშირად ბანის ფუნქციასაც ასრულებს. ყველა ხმა კი დამოუკიდებლად ვითარდება და კონტრალტულობითაც გამოირჩევა. ხმის ტემბრი, რიტმი და შესრულების მანერა სხვა კუთხეების სიმღერათაგან რადიკალურად განსხვავებულია. მათი განწყობა ზეაწელი და ეგზოტიკურებულია. საკრავებიდან კი აქაც უყვართ ჩონგური, რომელსაც სიმღერის თანმხლებათაც იყენებენ და დამოუკიდებელი ნომრების შესასრულებლადაც.

ქართული მუსიკალური ფოლკლორის მეცნიერული შესწავლა და ნოტებზე ჩაწერა IX საუკუნეში დაიწყო. შეიქმნა სალოტბარო სკოლები და ცენტრები, სადაც ხდებოდა სიმღერების აღწერა, გუნდების ჩამოყალიბება და სწავლება. დღეს ხალხური მუსიკის სწავლებას სტუდიური ხასიათი აქვს. საეკლესიო საგალობლები შეისწავლება და იმღერება ტაძრებში ღვთისმსახურების დროს. ქართველები ცდილობენ, რომ თავიანთი მუსიკალური ინტელექტის საგანძური უშურველად გაიტანონ საქართველოს გარეთ. ქართულ სიმღერას დღეს ამერიკაში, ავსტრალიაში, ბრიტანეთში, ესპანეთში, იაპონიაში, სარდინიაში და ბევრს სხვა ქვეყანაში მღერიან და სწავლობენ. თუმცა ამ პროცესს ჯერჯერობით ლოკალური ხასიათი აქვს. იმედი უნდა ვიქონიოთ, რომ სანამ უცხოური ცივილიზაციები აღმოაჩენენ ქართულ მრავალხმიანობას, ის ისეთივე საცნაური და საყვარელი გახდება დედამიწაზე, როგორც ბეთჰოვენი და ლუი არმსტრონგი.

პოლიფონია, на відміну від них, тут значно простіша. Бас дещо обмежений, ритмікою подібний до маршу. Решта голосів є більш гнучкими та мелодійними. Для пісень, які виконували під час праці, характерним є чотириголосся.

З поміж музичних інструментів вирізняються чунгурі і гудаствірі. На них чоловіки виконують танцювальні мелодії («хорумі», «ґандагана» та інші).

Якщо в решті районів Грузії текст має суттєве навантаження, гурійські пісні є небагатослівними. Пісня гурійця описує красу місцевої природи і підкреслює м'який характер місцевих мешканців. Гурія розташована на південно-східній частині Колхідської долини, де гори і море є наближеними. Гурійська пісня є унікальним явищем не тільки для грузинської народної творчості, але й серед фольклорів усього світу. На відміну від багатоголосся, представленого в інших регіонах Грузії, гурійська пісня вирізняється рухомістю голосів, рідкісною гармонією та складністю фактури. Переважають три та чотириголосі пісні. Пісні виконують два ансамблі, де у кожному задіяно не менше шести осіб і кожен учасник має свою партію. Кріманчулі – своєрідний та специфічний голос, він звучить у найвищому регістрі, надскладному дуже швидкому ритмі. Він є привабливим та гнучким. Цей голос характерний для пісень під час праці, танку, войовничих та історичних пісень. Його виконанню навчають з дитинства. Ним не виконують текстів, він їх супроводжує, наспівуючи окремі слова та звуки. Текст виконують другим голосом, його партія має речитативний характер. Бас є розвиненим та активним, виконує гарну мелодію. Усі голоси незалежно розвиваються та інколи вирізняються контральтовістю. Тембр голосу, ритм та манера виконання радикально відрізняються від пісень інших районів Грузії. З інструментів тут також полюбують чонгурі – інструмент, який або супроводжує пісню або звучить самотійно.

Наукове вивчення та нотний запис грузинського музичного фольклору розпочались у IX столітті. Були створені школи і центри, де формували і навчали колективи та записували пісні. На сьогодні вивчення грузинської народної музики має студійний характер. Церковні співи вивчають у монастирях та виконують під час богослужінь. Грузини намагаються вивести свій музичний інтелектуальний скарб за межі країни. Грузинську пісню сьогодні виконують та вивчають в Америці, Іспанії, Австралії, Великобританії, Японії, на острові Сардинія та багатьох інших країнах. Хоча цей процес поки що має локальний характер, але будемо сподіватися, що перш ніж невідомі цивілізації відкриють грузинське багатоголосся, його пізнають в усіх частинах нашої планети, і він стане таким же улюбленим, як Бетховен чи Луї Армстронг.

ქართული ხალხური საკრავები ГРУЗИНСЬКІ НАРОДНІ МУЗИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ

ფანდური
Пандური

დუდუკი
Дудуки

ჩანგი
Чангі

ჭიბონი
Чібონі

დიპლიპიტო
Diplepito

სალამური
Саламური

ჭუნჩირი
Чунჩირი

გუდასტიკი
Гудастვირი

ბუზიკა
Бузіка

„ბაჟანი და საქართველო“

«БАЖАН ТА ГРУЗИЯ»

„ბაჟანი და საქართველო“ — ასე ერქვა გამოფენას, რომელსაც უკრაინის ეროვნული ლიტერატურის მუზეუმი ერთი თვის განმავლობაში მასპინძლობდა. გამოფენა, რომლის მოწყობაში დიდი წვლილი მიუძღვის ბაჟანის ლიტერატურულ-მემორიალურ სახლ-მუზეუმს, უკრაინის მეცნიერებათა აკადემიის ლიტერატურის ინსტიტუტსა და სრულიად უკრაინის საზოგადოებრივ გაერთიანება „გეორგიას“, 4 ოქტომბერს გაიხსნა. მოწვეულ სტუმართა შორის იყვნენ საქართველოს საელჩოს, მასმედიისა და უკრაინის სხვადასხვა ორგანიზაციითა წარმომადგენლები, საზოგადო მოღვაწეები. ღონისძიება მივლო ბაჟანის ლიტერატურულ-მემორიალური სახლ—მუზეუმის დირექტორმა ლუდმილა რეზნიკოვამ გახსნა, მან მუზეუმის გახსნის ისტორიასა და იმ უდიდეს წვლილზე ისაუბრა, რომელიც მივლო ბაჟანმა ქართული ლიტერატურის პოპულარიზაციის საქმეში შეიტანა, კერძოდ, შეეხო რუსთაველისა და გურამიშვილის ბაჟანისეულ თარგმანებს.

«...У снах сниться, у мріях мариться... (Грузія в житті та творчості Миколи Бажана)» — так називалась виставка, що проходила протягом місяця в Національному літературному музеї України. В організації виставки, що розпочалася 4 жовтня, взяли участь Літературно-меморіальний музей-квартира М.Бажана, Інститут літератури імені Т.Г. Шевченка НАН України та Всеукраїнське громадське об'єднання «Георгія». Серед запрошених гостей були посольство Грузії, мас-медіа, представники різних організацій, відомі особистості. Директор Літературно-меморіального музею-квартири М.Бажана Людмила Резнікова виступила з першим словом, розповіла історію його відкриття та про значущу роль Миколи Бажана в популяризації грузинської літератури, а саме своїми перекладами Руставелі та Гурамішвілі. Також, виступила науковий співробітник Інституту літератури імені Т.Г. Шевченка НАН України, кандидат філологічних наук Ярина Цимбал, яка, від імені інституту, передала в музей «Витязь у тигровій шкурі» з автографом Миколи Бажана. З відкриттям виставки привітав віце-президент Всеукраїнського Громадського об'єднання «Георгія», перекладач Сосо Чочія. Від імені Об'єднання він презентував музею нове грузинське видання «Витязя у тигровій шкурі». Серед виступаючих був доктор філологічних наук, професор, перекладач Григорій Халимоненко, який згадав про діяльність Бажана та відмітив, що мав честь бути серед тих людей, хто добре знав

სიტყვით გამოვიდა ასევე უკრაინის ეროვნული აკადემიის ლიტერატურის ინსტიტუტის მეცნიერ-თანამშრომელი, ფილოლოგიურ მეცნიერებათა კანდიდატი იარინა ციმბალი, რომელმაც ინსტიტუტის სახელით მუზეუმს მივლო ბაჟანის ავტოგრაფიანი „ვეფხისტყაოსანი“ უსახსოვრა. გამოფენის გახსნას მიესალმა სრულიად უკრაინის საზოგადოებრივი გაერთიანება „გეორგიას“ ვიცე—პრეზიდენტი, მთარგმნელი სოსო ჩოჩია. მან საზოგადოების სახელით „ვეფხისტყაოსნის“ ახალი, ქართული გამოცემა გადასცა მუზეუმს და გამოფენას გზა დაულოცა. სიტყვით გამოსვლელობა შორის იყო ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი, მთარგმნელი გრიგორი /გრიცკო/ ხალემონენკო, მან პოეტის მოღვაწეობის წლები გაიხსენა და აღნიშნა რომ ერგო პატივი, ყოფილიყო იმ ადამიანთა შორის, ვინც კარგად იცნობდა

დიდ უკრაინულ პოეტს. მივლო ბაჟანმა სწორედ მას ანდო უკრაინულ ენაზე „ვეფხისტყაოსნის“ პროზაული თარგმანის შესრულება, რომელიც 1991 წელს მსოფლიოს ხალხთა ეპოსის სერიით გამოიცა კიდევ კიევში. გამოფენის გახსნას დაესწრო ქართველი პოეტი და მთარგმნელი, მეცნიერი და დიპლომატი რაულ ჩილაჩავა. იგი პირადად იცნობდა მივლო ბაჟანს, მისი სადოქტორო დისერტაციაც ბაჟანის შემოქმედებას ეხება და ამდენად მან კიდევ უფრო გააღრმავა მივლო ბაჟანის შემოქმედების თემა, ბევრი საინტერესო ფაქტიც გაიხსენა პოეტის ბიოგრაფიიდან და მოიგონა თუ როგორი აღტაცებით, როგორ სათუთად იხსენებდა მივლო ბაჟანი საქართველოში გატარებულ წლებს, ქართველ მეგობრებს...

ცნობილია, რომ მივლო ბაჟანს ეკუთვნის შოთა რუსთაველის „ვეფხისტყაოსნის“ თარგმანი უკრაინულ ენაზე. 1931 წელს, ჯერ კიდევ ახალგაზრდა პოეტს, უკრაინულ ხელოვანთა მრავალრიცხოვან ჯგუფთან ერთად, ხარკოვიდან საგანგებო მატარებლით ჩამოსულ ბაჟანს არც კი სცეროდა, რომ ნახავდა დიდი ხნის ნაოცნებარ ქვეყანას – საქართველოს, რომლის შესახებ ბავშვობაში, საოცარ ამბებს უამბობდა მამის მეგობარი, მაშინ არც იცოდა რომ შეხვდებოდა ბევრ კეთილ ადამიანს. უკრაინელმა პოეტმა მოინახულა ხევსურეთი – ბარისახო და ხახმატი. აქ შეხვდა იგი თავისი მშობლიური ქვეყნის მთიულების – გუცულებისათვის დამახასიათებელ ათასგვარად მოჩითულსამოსიან ხევსურებს. იხილა მკაცრი, მაგრამ ულამაზესი, პირველყოფილი სილამაზით შემკული

великого українського поета. Микола Бажан саме йому довірив переклад прозаїчної версії «Витязя у тигровій шкурі», котра була видана у 1991 році в Києві в серії світового народного епосу. На відкритті виставки також був присутній грузинський поет і перекладач, діяч і дипломат Рауль Чілачава. Він особисто знав Миколу Бажана, його докторська дисертація стосувалась творчості поета, і чим глибше занурювався в цю тему, тим більше цікавих фактів відкривав із біографії Миколи Бажана. Він відмітив, з яким захопленням та ніжністю поет згадував про роки, проведені в Грузії, та своїх грузинських друзів...

Відомо, що саме Миколі Бажану належать переклади на українську мову творіння Шота Руставелі «Витязь у тигровій шкурі». У 1931 році, Микола Бажан, ще будучи молодим поетом, з групою українських митців, спеціальним поїздом з Харкова приїхав у Грузію. Він не міг повірити, що зможе побачити давно омріяну країну, про яку в дитинстві чув неймовірні історії від батькового друга, і що зустрінє багато хороших людей. Український поет відвідав Хевсуреті-Барісахо та Хахматі. Тут він зустрів схожих на гуцулів з його батьківщини, таких самих горців у багатокольорових орнаментах

მთები, მწვერვალები, ნახა ორთაბრძოლა გახელებულ ხევსურთა, რომელნიც ხევსური ქალის მანდილმა დააშოშმინა, ხევსურეთის მთების ძირას, სადაც სახლთან მისასვლელი გზა „ზოგჯერ ვიღაცის სახლის სახურავზე გადის“, იგემა ბაჟანმა ხევსურული ქერის არყის გემო, გაეცნო პურის ჭამის წესს. მოინახულა ასევე კლდეში ნაკვეთი საოცარი ქალაქი – ვარძია, სადაც, როგორც იგი ვარაუდობს, ალბათ, იქმნებოდა უკვდავი პოემა „ვეფხისტყაოსანი“, შესცქეროდა ვარძიის ნახევრადმონგრეული ეკლესიის კედლიდან შემოცქერალი თვალეზამოკაწრული ღვთისმშობლისა და თამარის ხატებს, კედლებიდან ისმოდა მარგალიტებად აკინძული სიტყვები რუსთაველისა“, პოეტისა, რომლის მშობლიურ ენაზე ამეტყველებას არა ერთი და ორი ქართული და უკრაინული დღე და ღამე შეაღია პოეტმა. ბაჟანი მეგობრობდა ისეთ ქართველ საზოგადო მოღვაწეებთან, როგორებიც იყვნენ კონსტანტინე გამსახურდია, ლევან ასათიანი, რაჟდენ გვეტაძე, სოლომონ იორდანიშვილი, ირაკლი და გრიგოლ აბაშიძეები, სიმონ ჩიქოვანი... სწორედ ამ უკანასკნელის სითბომ აღავსო უკრაინელი პოეტი ძალით, რომელმაც შეაძლებინა განეგრძო ჯერ კიდევ 1929 წელს ხარკოვში დაწყებული უძნელესი საქმე „ვეფხისტყაოსნის“ თარგმნისა. სწორედ სიმონ ჩიქოვანი მასპინძლობდა უკრაინელ პოეტს თავის ოროთახიან, პატარა ბინაში, როდესაც ეს უკანასკნელი რუსთაველის თარგმანზე მუშაობდა. ეს იყო 1934 – 1937 წლები. ვიდრე მიკოლა ბაჟანი პოემის თარგმნას დაასრულებდა სიმონი გვერდით

- ხევსურვ; побачив суворі, але сяючі нерукотворною красою гори та вершини; у підніжжі хевсурських гір, де дорога, що веде до будинку, «іноді проходить по даху чийогось житла», він стежив за двобоєм розлютованих хевсурів, яких помирих манділі (жіночий головний убір); узнав Микола Бажан і смак хевсурської ячмінної горілки; навчився їсти хліб; їздив побачити висічене у скелі казкове місто Вардзія, де, за його припущенням, була створена безсмертна поема «Витязь у тигровій шкурі»; бачив на стінах напіврозвалені церкви у Вардзії образи Божої Матері та Тамар з вирізаними очима; і чув у цих стінах, ніби перлини, нанизані на нитку, слова Руставелі, поета, над перекладом якого на рідну мову провів не одну і не дві грузинські і українські дні і ночі.

Бажан дружив з такими грузинськими діячами, як Константине Гамсахурдія, Леван Асатіані, Ражден Гветадзе, Соломон Йорданішвілі, Іრაკлі та Грігол Абашидзе, Сімон Чіковані. Саме сердечність останнього додала Миколі Бажану сили для продовження початої у 1929 році у Харкові найважчої справи – перекладу «Витязя у тигровій шкурі».

Саме у Сімона Чіковані, в його двохкімнатній невеличкій квартирі, гостював український поет,

ედგა უკრაინელ პოეტს, უზრუნველყოფდა მას მეცნიერ–რუსთველოლოგთა კონსულტაციებით, რათა სწორად განემარტათ ყოველი დეტალი, პასაჟი თუ სიტყვა პოემის მარტივი და ამავდროულად რთული ტექსტისა. 50–იან წლებში მიკოლა ბაჟანი, უკრაინის უმაღლესი საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილე, დაკავებული საქვეყნო საქმეებით, კვლავ უზრუნდებო თავის საყვარელ საქმეს: რუსთაველის პოემის თარგმანის მაღალი შეფასებით გათამამებულმა, გადაწყვიტა ეთარგმნა ქართული პოეზიის მეორე მწვერვალი დავით გურამიშვილის პოემა „დავითიანი“ რათა ამით ეპასუხა იმ უდიდესი სიყვარულისა და მაღლიერებისათვის, რომელსაც ქართველი ხალხისაგან გრძნობდა.

მუზეუმში გამოფენილი თითოეული ნივთი ორი ქვეყნის – საქართველოსა და უკრაინის ურთიერთობათა სითბოთია გაჟღენთილი და გასხივოსნებული. ყველაფერ ამას თავისი ხიბლი შემატეს ქართული კულტურულ–საგანმანათლებლო ცენტრის – „იბერიელის“ აღსაზრდელების მიერ ორ ენაზე გაჟღერებულმა „ვეფხისტყაოსანმა“, ქართულმა სიმღერებმა. უკრაინის მომღერალთა ჯგუფმა უკრაინული ხალხური სიმღერები წარმოადგინეს. დასასრულს კი სტუმრების აღტაცება გამოიწვია ქართული ცეკვის ანსამბლ „იბერიელის“ მიერ შესრულებულმა ცეკვამ. „იბერიელს“ უკვე დიდი ხანია კარგად იცნობენ შევჩენკოს სამშობლოში, მისი ხელმძღვანელია უკრაინის ხელოვნების დამსახურებული მოღვაწე, ქორეოგრაფი მაკა ლომსაძე.

გამოფენას უამრავი ადამიანი ესტუმრა, მათი ინტერესის საგანი გახლდათ მიკოლა ბაჟანი და საქართველო!

სოსო ჩოჩია

коли працював над перекладом Руставелі. Це були 1934 – 1937 роки. Доки Микола Бажан не закінчив переклад, Сімон був поруч, забезпечував консультаціями вчених-руставелологів, так як потрібно було точно пояснити кожну деталь, пасаჟ чи слово простого і, в той же час, складного тексту поеми. У 50-ті роки Микола Бажан, будучи заступником голови Ради Міністрів УРСР, зайнятим державними справами, знову повернувся до своєї улюбленої роботи: окрилений високою оцінкою перекладу поеми Руставелі, він розпочав переклад другої вершини грузинської поезії – поеми Давіда Гурамішвілі «Давітіані», чим віддячив за величезну любов і доброту, яку відчув з боку грузинського народу.

Кожна з речей обох країн, виставлена в музеї, – наповнена теплими відносинами Грузії та України. На довершення вихованці Культурного центру «Іберіелі» обома мовами виконали грузинську пісню «Витязь у тигровій шкурі», а український гурт проспівав українські народні пісні. Для гостей танцював ансамбль грузинського танцю «Іберіелі». Цей ансамбль уже давно добре відомий на батьківщині Шевченка, його керівником є Заслужений діяч України, хореограф Мака Ломсадзе.

Виставку відвідало багато людей, увагу яких привернули Микола Бажан і Грузія!

Сосо Чочія

ქართული ენის კურსები КУРСИ ГРУЗИНСЬКОЇ МОВИ

2013 წლის 19 იანვრიდან კულტურულ–საგანმანათლებლო ცენტრ «იბერიელში» განახლდება ქართული ენის შემსწავლელი კურსები, სადაც ყველა მსურველს შესაძლებლობა მიეცემა დაეუფლოს ქართული ენის ცოდნას და ეზიაროს ქართულ კულტურას. ვთხოვთ მსურველებს, დაგვიკავშირდნენ info@iberieli.org

З 19 січня 2013 року в культурно-освітньому центрі «Іберіелі» відновлюються курси грузинської мови, де всі бажаючі мають змогу вивчити її та пізнати грузинську культуру.

Просимо бажаючих зв'язатися з нами info@iberieli.org

რაულ ჩილაჩავას შემოქმედებითი საღამო

ТВОРЧИЙ ВЕЧІР РАУЛЯ ЧІЛАЧАВИ

მიმდინარე წლის 12 სექტემბერს საქართველოს საელჩოში შედგა ცნობილი მწერლის, მთარგმნელის, მეცნიერისა და დიპლომატის რაულ ჩილაჩავას შემოქმედებითი საღამო. პოეტის სახელი კარგადაა ცნობილი როგორც საქართველოში, ასევე უკრაინაში.

რაულ ჩილაჩავა უკრაინისა და საქართველოს მწერალთა კავშირების წევრია, პროფესორი, ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, ლატვიის მეცნიერებათა აკადემიის საპატიო დოქტორი, უკრაინის ხელოვნების დამსახურებული მოღვაწე, გალაკტიონ ტაბიძის, მაქსიმ რილსკის, ვლადიმერ ვინიჩენკოს, ალექსანდრე ჩაკისა და საქართველოს კომკავშირის პრემიების ლაურეატი, ფრანც კაფკას სახელობის საერთაშორისო ოქროს მედლის მფლობელი, დაჯილდოებულია საქართველოს „ღირსების ორდენით“, უკრაინის ორდენით „დამსახურებისათვის“, ლატვიის „სამი ვარსკვლავის“ ორდენით, უკრაინის მართლმადიდებლური ეკლესიის წმინდა ნესტორის ორდენით, წმინდა სტანისლავის სახელობის საერთაშორისო ორდენით „კომანდორის ჯვარი“ და „ოფიცრის ჯვარი“, სხვა სახელმწიფო და საერთაშორისო ჯილდოებით. გამოცემული აქვს 90-ზე მეტი საკუთარი და ნათარგმნი წიგნი. 2005 წლიდან იყო უკრაინის საგანგებო და სრულუფლებიანი ელჩი ლატვიაში.

რაულ ჩილაჩავას შემოქმედებასა და მოღვაწეობაზე დაუსრულებლად შეიძლება საუბარი, თუმცა შეხვედრაზე ძირითადი აქცენტი მაინც ბოლო წლებში გამოცემულ ნაშრომებზე გაკეთდა. უკრაინის მწერალთა კავშირის გამომცემლობა „უკრაინსკი პისმენიკმა“ ორ წიგნად გამოსცა მისი რჩეული ლექსები და თარგმანები სახელწოდებით „ეული ვარსკვლავის შუქი“. პირველი წიგნი მოიცავს პოეტის ქართული ლექსების უკრაინულ თარგმანებს, მეორეში კი მისი უკრაინული ლექსები და ქართულიდან შესრულებული თარგმანებია შესული.

ორტომეულის ანოტაციაში ვკითხულობთ: „წინამდებარე გამოცემა ნათლად ირეკლავს ავტორის — ცნობილი ქართველი პოეტის, მთარგმნელის, მეცნიერისა და დიპლომატის სვედრს. იგი სრულიად ყმაწვილი ჩამოვიდა უკრაინაში და შევჩენკოს ენის

12 вересня цього року, в посольстві Грузії, відбувся творчий вечір відомого письменника, перекладача, науковця та дипломата Рауля Чілачави. Ім'я поета добре відоме як у Грузії, так і в Україні.

Рауль Чілачава є членом Спілок письменників України та Грузії, професором, доктором філологічних наук, почесним доктором Академії наук Латвії, заслуженим діячем мистецтв України, лауреатом премій імені Галактіона Табідзе, Максима Рильського, Володимира Винниченка, Александре Чакі та премії комсомолу Грузії. Нагороджений міжнародною золотою медаллю імені Франца Кафки, грузинським „Орденем честі“, Орденами «За заслуги» (Україна) та «Трьох зірок» (Латвія), Орденом Преподобного Нестора Літописця

(Україна), двома міжнародними орденами Святого Станіслава, «Офіцерським хрестом» і «Командорським хрестом» та відзначений іншими державними та міжнародними нагородами. Рауль Чілачава опублікував більш ніж 90 власних та перекладених книжок. У 2005-2010 роках був Надзвичайним та Повноважним Послом України в Латвії.

Можна безкінечно говорити про творчість та діяльність Рауля Чілачави, все ж на зустрічі основний акцент був зроблений на виданнях останніх років. Видавництвом «Український письменник» у двох книгах випущено його вибрані вірші і переклади під назвою «Сяйво самотньої зірки». Перша книга двотомника містить вірші поета, перекладені з грузинської на українську мову, у другому — українські вірші та його ранні переклади з грузинської мови.

В анотації до двохтомника читаємо: «Видання, що ви бачите перед собою, відображає долю автора - відомого письменника, перекладача, науковця та

შესწავლის შემდეგ უკრაინელი პოეტიც გახდა. მისი ლექსების პირველი უკრაინული კრებული „საპოვნელა — ბედნიერების ყვავილი“ ოთხი ათეული წლის წინ, 1972 წელს, გამოვიდა გამომცემლობა „მოლოდში“. ამჟამად რაულ ჩილაჩავა უამრავი პოეტური კრებულის, სამეცნიერო, პუბლიცისტური წიგნის თუ თარგმანის ავტორია. მას მიღებული აქვს მრავალი ლიტერატურული პრემია, სახელმწიფო და საერთაშორისო ჯილდო. მისი ქართული და უკრაინული ლექსები ფილოსოფიური განსჯაა ცხოვრების არსზე და გამთბარია როგორც მშობლიური — ქართული მიწისადმი, ასევე უკრაინისადმი სიყვარულით, უკრაინისადმი, სადაც პოეტი ცხოვრობს და მოღვაწეობს. აღსანიშნავია, რომ რაულ ჩილაჩავას ლექსების მთარგმნელთაგან ათი ტარას შევჩენკოს სახელობის ეროვნული პრემიის ლაურიატია (მათ შორის არიან: მიკოლა

ბაჟანი, მიკოლა ვიგრანოვსკი, ივან დრაჩი, რომან ლუბკივსკი, ვლადიმერ ბაზილევსკი და სხვები), თვითონ რაულ ჩილაჩავა კი გალაკტიონის, ტერენტი გრანელისა და სხვა ქართველი პოეტების მთარგმნელად გვევლინება.

პოეტმა დამსწრე საზოგადოებას ამცნო, რომ გამოიცა მისი კიდევ ერთი ახალი წიგნი — „ამბასადორი ანუ ლატვიასთან მიახლოება“, წიგნი მოგვითხრობს, თუ როგორ გახდა ქართველი პოეტი უკრაინის ელჩი და როგორ ვითარდება ურთიერთობანი ყოფილ მოკავშირე რესპუბლიკებს შორის, ერთი სიტყვით წიგნი ერთგვარი გზამკვლევიცაა ამ ქვეყნებისა. გამოცემაში შესულია ბალტიისპირულ შთაბეჭდილებებზე შექმნილი ლექსები, დღიურები, ესეები, ინტერვიუები. აქვეა ლატვიური პოეზიის მცირე ანთოლოგია, რომელშიც 31 პოეტის 200-ზე მეტი ლექსი თარგმანია დაბეჭდილი. რაულ ჩილაჩავას შემოქმედება მრავალფეროვანი და უნიკალურია — „ყოველთვის ვაკეთებდი და ვაკეთებ იმას, რაც ჩემი სამშობლოს სახელსა და ღირსებას წაადგება. ახლაც, როცა უკრაინის ელჩი ვარ, ვცდილობ როგორმე საქართველოც წარმოვაჩინო, თუმცა ამის გამო უკრაინელები ეჭვის თვალით სულაც არ მიყურებენ. ჩემი ქართველობა ყველამ იცის და სამშობლოს სიყვარულისთვის არავინ მძრავს“, — წერს რაულ ჩილაჩავა თავის ერთ-ერთ წიგნში.

როგორც მოსალოდნელი იყო საღამომ ჩვეულ, მეგობრულ ვითარებაში ჩაიარა, რადგან უნიჭიერესი შემოქმედი რაულ ჩილაჩავა როგორც ქართველთათვის, ასევე უკრაინელთათვის ერთნაირად ახლობელი და მშობლიური პიროვნებაა.

სოსო ჩოჩია

дипломата. Він ще зовсім молодим приїхав в Україну та, вивчивши шевченкову мову, став поетом. Його перша збірка віршів українською мовою «Саповнела – квітка щастя» з'явилася чотири десятиліття тому, у 1972 році, у видавництві «Молодь». На сьогоднішній день Рауль Чілачава є автором безлічі поетичних збірок, наукових праць та публіцистичних творів та перекладів, нагороджений багатьма літературними, державними та міжнародними преміями. Його грузинські та українські вірші наповнені філософськими роздумами про сенс життя та теплотою до рідної грузинської землі, любов'ю до України, де поет живе і творить. Варто відзначити, що Рауль Чілачава був одним із перекладачів, що стали лауреатами Державної премії імені Тараса Шевченка (серед них: Микола Бажан, Микола Вінграновський, Іван Драч, Роман Лубківський, Володимир Базилевський та інші). Саме у перекладі Рауля Чілачави ми читаємо Галактіона Табідзе, Теренті Гранелі та інших грузинських поетів.

Перед публікою поет зізнався, що вийшла його ще одна книга – «Наближення до Латвії. Одрокнення посла», яка розповідає про те, як грузинський поет став українським послом та про розвиток взаємовідносин між бувшими радянськими республіками. Одним словом, книжка слугує так званими гідом по обох країнах. У видання включені вірші, щоденники, есе, інтерв'ю з враженнями від Балтики, а також, невеличка антологія латвійської поезії, в яку увійшло більше ніж 200 перекладених віршів 31 поета. Творчість Рауля Чілачави різноманітна та унікальна – «завжди робив і роблю те, що слугуватиме задля імені та гідності моєї батьківщини. А зараз, коли я на посаді посла України, намагаюся якось представити і Грузію, хоча українці дивляться на це з ревністю. Про моє грузинське походження всі знають і ніхто не дорікає за любов до батьківщини» - пише Рауль Чілачава у своїй книжці.

Як і очікувалось, вечір пройшов у звичній, дружній атмосфері, так як і для грузинів і для українців талановитий діяч Рауль Чілачава є близькою особистістю.

Сосо Чочія

ქართულ-უკრაინული საერთაშორისო პროექტები

МІЖНАРОДНІ ГРУЗИНСЬКО- УКРАЇНСЬКІ ПРОЕКТИ

www.DRONI.org

ახალგაზრდული არასამთავრობო ასოციაცია „დრონი“, რომელსაც საერთაშორისო და ადგილობრივი პროექტების განხორციელებაში თითქმის 10—წლიანი მუშაობის გამოცდილება აქვს, ასევე 20—მდე უკრაინულ არასამთავრობო ორგანიზაციასთან თანამშრომლობს. „დრონი“ 2003 წელს დაარსდა და მისი პრეზიდენტი გახლავთ გიორგი კიკალიშვილი. ორგანიზაცია ახორციელებს როგორც საერთაშორისო, ასევე ადგილობრივ კულტურულ—საგანმანათლებლო და ახალგაზრდობის განვითარების პროგრამებს. ასოციაციაში 150—მდე წევრი და 15—მდე საერთაშორისო მოხალისეა. თანამშრომლობის მხრივ, ერთ—ერთი საკმაოდ აქტიური პარტნიორი ქვეყანაა უკრაინა. „დრონისა“ და უკრაინული არასამთავრობოების ერთობლივ პროექტებში მონაწილეობა 400—მდე უკრაინელმა და ქართველმა ახალგაზრდამ უკვე მიიღო.

ჟურნალ „საქართველოს“ ინტერესი ასოციაციის მიერ სწორედ უკრაინასა და ევროპის ქვეყნებში საკმაოდ ნაყოფიერმა აქტიურობამ განაპირობა. დღევანდელი ჩვენი რუბრიკის სტუმარია „დრონის“ პრეზიდენტი გიორგი კიკალიშვილი, რომელიც თავად გვესაუბრება უკვე ჩატარებულ ღონისძიებათა შესახებ და სამომავლო გეგმებზე.

— როდის დაარსდა თქვენი ორგანიზაცია და რა არის ამ ორგანიზაციის მთავარი მიზანი?

Молодіжна громадська асоціація «Дрони» має десятирічний досвід втілення міжнародних та місцевих проєктів, також співпрацює з близько двадцятьма українськими громадськими організаціями. Ініціатором її створення у 2003 році був Георгій Кікалішвілі.

Організація займається як міжнародними, так і місцевими культурно-освітніми молодіжними програмами. До її складу входять понад 150 членів та 15 міжнародних добровольців. Однією з найактивніших країн-партнерів є Україна. У спільних проєктах асоціації «Дрони» та українських громадських організацій взяли участь близько 400

осіб української та грузинської молоді.

З огляду на плідну активність асоціації в Україні та серед європейських країн, наша редакція вирішила взяти інтерв'ю у її президента Георгія Кікалішвілі, який особисто розповів нам про проведені заходи та майбутні плани.

- Коли була заснована організація і яка основна мета її діяльності?

- Асоціація «Дрони» була заснована 2003 року у місті Зугдіді. Пізніше її штаб-квартиру перенесли у Тбілісі. За останніми даними її учасниками стали 150 місцевих членів та 15 міжнародних волонтерів. Вона втілює у життя як міжнародні, так і місцеві молодіжні просвітницькі проєкти. Організація зорієнтована на дітей, молодь, студентів, педагогів та тих переселенців, які насильно змушені були залишити свої домівки. Свою діяльність «Дрони» зосереджує в основному на Кавказькому регіоні та співпрацює з різними громадськими організаціями в Європі. Також зазначу, що однією з найактивніших країн-партнерів у питаннях співпраці є Україна. Ми намагаємося сприяти фізичному, духовному та освітньому розвитку

— ასოციაცია „დრონი“ 2003 წელს ქ. ზუგდიდში დაარსდა. მოგვიანებით ორგანიზაციამ შტაბ—ბინა ქ. თბილისში დაიღო. დღევანდელი მონაცემებით ასოციაციაში 150—მდე ადგილობრივი წევრი და 15—მდე საერთაშორისო მოხალისე გვყავს. ასოციაცია, ახორციელებს როგორც საერთაშორისო, ასევე ადგილობრივ საგანმანათლებლო და ახალგაზრდობის განვითარების პროექტებს. ჩვენი მიზნობრივი ჯგუფები არიან: ბავშვები, ახალგაზრდები, სტუდენტები, პედაგოგები და იძულებით გადაადგილებული პირები. „დრონი“ თავისი საქმიანობით ძირითადად ფოკუსირებს კავკასიის რეგიონში და თანამშრომლობს სხვადასხვა არასამთავრობო ორგანიზაციებთან ევროპაში. ასევე, მინდა აღვნიშნო, რომ ამ მხრივ, ერთ—ერთი საკმაოდ აქტიური პარტნიორი ქვეყანაა უკრაინა. ჩვენ ვცდილობთ, ხელი შევუწყოთ ახალგაზრდობის ფიზიკურ, სულიერ და საგანმანათლებლო განვითარებას. ორგანიზაციის მიზანია: განავითაროს ახალგაზრდობა საგანმანათლებლო ინიციატივების, სამოქალაქო საზოგადოების, კონფლიქტების მოგვარების, ადამიანის უფლებებისა და მშვიდობის მშენებლობის სფეროებში, ხელი შეუწყოს კულტურათაშორისი ურთიერთობების ჩამოყალიბებას ქართულ საზოგადოებაში.

— როგორც ვიცი, ორგანიზაცია არაერთ პროექტს ახორციელებს უკრაინაში.

— დიახ, ასეა. მინდა აღვნიშნო, რომ უკრაინა საიმედო პარტნიორი ქვეყანაა. ამ ეტაპზე, ევროკავშირის პროგრამის — აღმოსავლეთ ფანჯრის — თანამშრომლობის ფარგლებში

მოღიწი.

Нашою головною метою є спонукати молодь на розвиток просвітницьких ініціатив, на створення правого суспільства для вирішення конфліктів та подальшого захисту прав людини; сприяти формуванню міжкультурних відносин у грузинському суспільстві.

- Як відомо, Ваша організація впроваджує не один проєкт в Україні...

- Так, дійсно, Україна – надійний партнер. На цьому етапі, у рамках програми Євросоюзу «Вікно у Східний Світ», спільно з українською організацією «Тотем» заплановано втілити у життя сім проєктів. Це культурно-просвітницькі проєкти, які передбачають відродження музейної справи та зокрема заохочення молоді долучатися до цих процесів. Це робиться для того, щоб музеї ставали більш доступними та цікавими для громадськості. На середину грудня заплановано зустріч з творчою активною молоддю та кількома митцями з України, з якими ми проведемо семиденний тренінг-курс. На початку учасники обмінюються своїм досвідом та інноваціями у музейній справі, ознайомляться з експонатами місцевих музеїв. Результатом зустрічі стануть кілька заходів у цих музеях, ініційовані її учасниками.

У вересні 2012 року у рамках дворічної програми

მიმდინარეობს ორწლიანი ინტენსიური პროექტი უკრაინულ ორგანიზაცია „ტოტემთან“ ერთად, რომლის ფარგლებში დაგეგმილია 7 პროექტის განხორციელება. ესაა კულტურულ-საგანმანათლებლო პროექტები და ითვალისწინებს მუზეუმების გააქტიურებას და ახალგაზრდობის აქტიურ ჩართვას ამ საქმეში. გვსურს, რომ მუზეუმები უფრო საყურადღებო და მიმზიდველი გახდეს საზოგადოებისათვის. დეკემბრის შუა რიცხვებში ველოდებით უკრაინელ პარტნიორებს და დაგეგმილი გვაქვს შემოქმედებითი ნიჭის მქონე ახალგაზრდების, ასევე ხელოვანთა ჩამოყვანა, რომელთაც 7—დღიანი ტრენინგ—კურსები ჩაუტარდებათ. თავდაპირველად, მონაწილეები

მსოფლიოში დანერგილ გამოცდილებებსა და ინოვაციებს გაუზიარებენ ერთმანეთს, გაეცნობიან მუზეუმებს, რის შემდეგაც იგეგმება ღონისძიებათა გამართვა ამ მუზეუმებში, რაც უკვე მონაწილეთა იდეებზე იქნება დამოკიდებული. 2012 წლის ოქტომბერში, ორწლიანი პროგრამის ფარგლებში, ანალოგიური ტიპის ღონისძიება უკვე განხორციელდა უკრაინაში, კერძოდ ქ. ხერსონში. მინდა აღვნიშნო, რომ ძალიან საინტერესოდ მიდის უკრაინულ ორგანიზაციებთან მუშაობა. ესენი არიან ადამიანები, რომლებიც თავიანთ საქმეს პროფესიონალურად უძღვებიან და დიდი პასუხისმგებლობით ეკიდებიან. ისინი ცდილობენ გაავკეთონ საქვეყნო საქმე, რათა მივიწყებული მუზეუმები გახადონ საინტერესო საზოგადოებისათვის.

ჩვენს ახალგაზრდებში დიდი ინტერესით სარგებლობს უკრაინა, სადაც ძალიან ხშირად ეწყობა ახალგაზრდული გაცვლები. მიმდინარე წელს 15—მდე ახალგაზრდული გაცვლითი პროგრამა განხორციელდა, სადაც 30—მდე ადამიანი მიიღო მონაწილეობა. პროექტები გვაქვს დაახლოებით 20—მდე უკრაინულ არასამთავრობო ორგანიზაციასთან. ორგანიზაცია „ალტერნატივასთან“ თანამშრომლობის ფარგლებში 2012 წლის სექტემბერში 6 ქართველი ახალგაზრდა ქ. დონეცკს სტუმრობდა. ხაზგასასმელია ის ფაქტიც, რომ ქართველი ახალგაზრდების მხრიდან ძალიან დიდია მოთხოვნა და განწყობა უკრაინულ პროექტებში მონაწილეობაზე. ჩვენს საგანმანათლებლო—კულტურულ პროექტებს არა აქვთ ერთჯერადი ხასიათი. ქართველი და უკრაინელი მონაწილეები აგრძელებენ მეგობრულ ურთიერთობებს და ამყარებენ სამომავლო კონტაქტებს. ისინი ინტერესდებიან საქართველოთი. ჩვენ გვყავდა სტუმართა არაერთი ჯგუფი ლვოვიდან და კიევიდან, რომლებიც სწორედ ტურისტული ვიზიტით იმყოფებოდნენ ქვეყანაში. სტუმრები აღფრთოვანებული დარჩნენ ქართული კულტურითა და სტუმარ—მასპინძლობით.

— სხვა რა სახის ადგილობრივ და საერთაშორისო პროგრამებს ახორციელებთ?

ანალოგიური захід було проведено в Україні, зокрема у Херсоні. Зазначу, що досить цікавою є співпраця з українськими організаціями, адже це люди, які фахово та відповідально ставляться до своєї справи та роблять усе, аби забуті музеї стали більш привабливими для громадськості.

Для нашої молоді Україна є досить цікавою, адже з нею часто проходить обмін учасниками. Цього року було здійснено 15 програм з обміну, у яких взяли участь 30 осіб.

Ми маємо проекти спільно з 20 громадськими організаціями. У рамках співпраці з громадською організацією «Альтернатива» у вересні 2012 року місто Донецьк відвідали шестеро наших представників. В українських проектах наші члени беруть доволі активну участь.

Усі культурно-просвітницькі проекти не є разовою акцією. Українські та грузинські учасники підтримують дружні стосунки та формують майбутню співпрацю. Українці цікавляться Грузією. Ми мали приємну нагоду приймати не одну групу зі Львова та Києва, і всі вони були захоплені та залишилися задоволеними від побаченого.

- Якими ще місцевими та міжнародними проектами Ви займаєтесь?

- Стосовно міжнародних проектів, то одним з них є EVS («Європейський волонтерський сервіс») – це своєрідний баланс між навчанням і роботою, що дає можливості молоді для розвитку та самоутвердження. У рамках цієї програми щорічно делегуємо 20 волонтерів у різні країни Європи. Вони знайомляться з культурою іншої країни та удосконалюють мову відвідуваної країни. Я радий, що ми активно задіяні у ці процеси та маємо змогу допомогти молоді у розвитку. Нині наші волонтери перебувають у Чехії,

— რაც შეეხება, საერთაშორისო პროექტებს, ეს არის EVS — ევროპის მოხალისეთა სერვისი, რომელიც არის სწავლისა და მუშაობის ბალანსი, რაც ახალგაზრდებს აძლევს განვითარების და თვითდამკვიდრების შესაძლებლობას. ამ პროგრამის ფარგლებში ყოველწლიურად საქართველოდან 20—მდე ახალგაზრდას ვაგზავნით ევროპის სხვადასხვა ქვეყანაში. ისინი ეცნობიან უცხო ქვეყნის კულტურას, იუმჯობესებენ ენის ცოდნას და ხდებიან უფრო დამოუკიდებლები. მიხარია, რომ ასე აქტიურად ვართ ჩართულები ამ პროექტებში და შეგვაქვს წვლილი ახალგაზრდების განვითარებაში. ამ ეტაპზე ჩვენი მოხალისეები არიან ჩეხეთში, პოლონეთში, გერმანიაში, საბერძნეთში, ფინეთსა და სხვა ქვეყნებში. ეს არის უფასო პროგრამა. მონაწილე მხოლოდ მგზავრობის 10% იხდის, რასაც ხშირ შემთხვევებში ჩვენი ორგანიზაცია ფარავს. რაც შეეხება ადგილობრივ ღონისძიებებს, „დრონის“ მიერ საქართველოში პირველად, 2012 წლის 19 მაისს, ქუჩის მუსიკის ფესტივალი ჩატარდა, სადაც მონაწილეობა მიიღეს პროფესიონალმა მუსიკოსებმა, ასევე მუსიკის მოყვარულებმა, მოცეკვავეებმა და ხელოვნებმა. მთელი დღის განმავლობაში, თბილისის ქუჩებში ყველა ჟანრის მუსიკა ისმოდა. 80—მდე მონაწილეს საკუთარი ნიჭისა და შესაძლებლობების გამოვლენის საშუალება მიეცა. ღონისძიებამ იმდენად დიდი რეზონანსი მოიპოვა, რომ ორგანიზაციამ გადაწყვიტა ფესტივალი ყოველწლიური გახადოს. მომავალ წელს ჩვენ ვგეგმავთ უცხოელი მუსიკოსების, მათ შორის უკრაინელების, მოწვევას და ამ საკითხზე მუშაობა უკვე მიმდინარეობს. პროექტის მიზანი ქუჩის მუსიკის პოპულარიზაცია და საერთო ინტერესების მქონე ადამიანების დაკავშირებაა. ასევე ყოველწლიურ ხასიათს ატარებს პროექტი „ცოცხალი ბიბლიოთეკა“, რომლის ფარგლებში განსხვავებული „ბექვრაუნდის“ ადამიანები (ცნობილი ადამიანები, ხელოვნები, ჟურნალისტები, უნარშემდღუდულები, ეთნიკური უმცირესობის წარმომადგენლები და სხვ.) საკუთარ ცხოვრების შესახებ საუბრობენ და ახალგაზრდებს შესაძლებლობა ეძლევათ ისინი სხვა კუთხითაც დაინახონ.

— ვინ არის დონორი ორგანიზაციები?

— ჩვენ გვაფინანსებს ევროპის კომისია — ახალგაზრდები მოქმედებაში (European Commission—YinA), ევროპის საბჭოს ახალგაზრდული ფონდი (Council of Europe — EYF) და მიგრაციის საერთაშორისო ორგანიზაცია (IOM).

— რა გეგმები აქვს 2013 წლისთვის ასოციაციას?

— გადავწყვიტეთ, რომ 2013 წელს მთლიანად გადავიდეთ ინოვაციურ მეთოდებზე და გამოვიყენოთ outdoor—ის პროგრამა, რაც თავისთავად გულისხმობს საქართველოს მთებსა და ზღვის სანაპირო ადგილებში კარვებით მოგზაურობას. ეს კი თავისთავად ხელს შეუწყობს ჯგუფების უფრო დაახლოებას და ასევე ქვეყნის გაცნობას. 2013 წელს სწორედ ამ მიმართულებით გავაგრძელებთ ინტენსიურ მუშაობას.

Польщі, Німеччині, Греції, Фінляндії та інших країнах. Програма є безкоштовною, учасник оплачує 10% вартості проїзду, і досить часто навіть ці 10% фінансує наша організація.

Щодо місцевих заходів, 19 травня 2012 року асоціація «Дроні» провела вуличний музичний фестиваль, у якому взяли участь професійні музиканти, аматори, танцівники та митці. Протягом усього дня у Тбілісі лунала музика різних жанрів. Близько 80 учасників мали змогу проявити свої здібності та таланти. Захід був настільки резонансним, що ми вирішили зробити фестиваль щорічним. Наступного року ми плануємо запросити музикантів із-за кордону, з України зокрема. Щодо цього робота вже триває. Мета проекту – популяризація вуличної музики та знайомство між собою людей спільних інтересів. Також статус щорічного має проект «Жива бібліотека», у рамках якого непересічні особистості (відомі люди, митці, журналісти, представники етнічних меншин, неповноправні) розповідають про своє життя, і молодь під час цього має змогу побачити їх з іншої сторони.

- Хто фінансує Вашу організацію?

- Єврокомісія «Молодь у дії» (European Commission—YinA), Молодіжний фонд Євросоюзу (Council of Europe — EYF) та міжнародна організація з міграції (IOM).

- Які плани щодо роботи асоціації у 2013 році?

- Ми вирішили повністю перейти на інноваційні методи та використати програму «аутдору», яка передбачає подорожі з наметами у гори та по узбережжях Грузії. Це сприятиме зближенню з іноземними групами та ознайомленню з нашою країною. У 2013 році плануємо інтенсивно працювати саме у цьому напрямку.

ლელა კიკალეიშვილი

Лела Кікалейшвілі

უკრაინელის თვალით დანახული საქართველო
ГРУЗИЯ ГЛАЗАМИ УКРАЇНКИ

ნოემბრის 12 დღე მე და ჩემმა მეგობრებმა გავატარეთ ზღაპარში, რომლის სახელია „მოგზაურობა საქართველოში“. დავათვალიერეთ უამრავი ადგილი, ისტორიული და საეკლესიო ძეგლი, მოვიარეთ ათასობით კილომეტრი, დაგვჩნა დაუვიწყარი შთაბეჭდილებები და ყველაზე მნიშვნელოვანი — შევიძინეთ ახალი ნაცნობები. მოკლედ, ჩვენი მოგზაურობის შესახებ. თუ ჩემთვის ეს ვიზიტი იყო მესამე ამ წელს, ჩემი მეგობრები, ახალგაზრდა წყვილი, საქართველოს პირველად ესტუმრნენ. შესაბამისად, გარკვეულწილად, მე ვასრულებდი გიდის ფუნქციებს, თუმცა მხოლოდ ნაწილობრივ, რადგან მოგზაურობისას უმეტესწილად ქართველი მეგობრების გარეშე ვიყავით, ასე რომ, შესაძლებლობა გვქონდა დავგვეათვალიერებინა ქვეყანა ნაქირავები ავტომობილის მეშვეობით.

მოკლედ, ჩვენი მარშრუტის შესახებ: ქუთაისი (ბაგრატი, გელათი, მოწამეთა, გეგუთი), სათაფლია, წყალტუბო, ცაგერი, ფოთი, ბათუმი, ზუგდიდი, მარტვილი, სურამი, უბისა, ბორჯომი, აწყური, გორი, უფლისციხე, სამთავისი, ბრეთი, თბილისი, მცხეთა, ჯვარი, მარტყოფი, დავითგარეჯა, ბოდბე, სიღნაღი, ხირსა, თელავი, ახალი და ძველი შუამთა, იყალთო, ალავერდი, გრემი, ნეკრესი და კვლავ ქუთაისი. ვგეგმავდით მეთქ: გვინდოდა უშგულისა და ყაზბეგის ნახვაც, მაგრამ, არ გამოგვივიდა, ალბათ, მომავალი მოგზაურობისთვისაც რომ დავგრჩენოდა სანახავი.

ჩვენ პრინციპულად არ ვაპირებდით ჩვეულებრივ სასტუმროებში გაჩერებას, ვირჩევდით საოჯახო ტიპის სასტუმროებს და ამან საშუალება მოგვცა უკეთ გავგეცნო ქართული კულტურა, გვებოვა ახალი ნაცნობები.

სხვათაშორის, საქართველო სხვა ქვეყნებისაგან თავისი

12 დღის листопада ми з друзями провели у справжній казці, назва якій - “Подорож Грузією”. Безліч міст, історичних та церковних пам’яток, тисячі кілометрів та незабутні враження, але найголовніше – нові знайомства – ось так стисло виглядає розповідь про наші пригоди. І якщо для мене ця подорож до країни була третьою лише за цей рік, то для моїх друзів – молода подружня пара – приїхали до Грузії вперше. Отже, в якійсь мірі я виконувала роль гіда, але лише частково, бо в цю подорож здебільшого ми були без опіки грузинських друзів, отже мали змогу досліджувати країну самостійно на орендованому авто.

Коротко про наш маршрут: Кутаїсі (Баграти, Гелаті, Моцамета, Гегуті), Сатаплія, Цхалтубо, Цагери, Поті, Батумі, Зугдіді, Мартвілі, Сурамі, Убіса, Боржомі, Ацкурі, Горі, Уплісцихе, Самтавісі, Бреті, Тбілісі, Мцхета, Джварі, Марткопі, Давід Гареджа, Бодбе, Сігнахі, Хірса, Телаві, Ахалі Шуамта та Дзвелі Шуамта, Ікалто, Алаверди, Грემі, Некресі, та зворотній шлях до Кутаїсі. Планували більше: побувати в горах – Ушгулі та Казбегі, але не склалось. Певно, для того, щоб залишились пригоди для наступної подорожі.

Ми принципово не хотіли зупинятися в звичайних готелях, віддавали перевагу сімейним готелям та просто квартирам незнайомих родин, кафе, які люблять місцеві. І це наше бажання надало змогу краще пізнати грузинську культуру та знайти нових друзів.

Доречі, люди - це найголовніша відмінність Грузії,

ხალხით გამოირჩევა. ზუსტად ამიტომ გვიყვარს ჩვენ, უკრაინელებს, ეს ქვეყანა თბილი, გულდია, ხალისიანი, გულწრფელი, ხალხით, რომელნიც მუდამ არიან დახმარებისათვის ან მშობლიური ქალაქის შესახებ საინტერესო ამბების მოსაყოლად. ასეთ გარემოცვაში თავს სასურველ სტუმრად გრძნობ ყოველთვის. აი, მაგალითად, ელზა ზოდელავა, დადიანის მუზეუმის გიდი. აღმოჩნდა რომ მას ძალიან უყვარს უკრაინა და დიდებულთა გვარზე საუბრის შემდეგ გამოგვკითხა ჩვენი სამშობლოს შესახებ. თუნდაც ზანდარაშვილების ოჯახი, რომელთა საოჯახო სასტუმროშიც გავჩერდით სიღნაღში. მათთან, მათ ნათესავებთან და მეგობრებთან ერთად გავატარეთ ზღაპრული თბილი საღამო. როგორ არ გავიხსენო მარტინენკოს დიდი ოჯახი, რომელთა წინაპარი 170 წლის წინ გადასახლებულა ოჯახთან ერთად საქართველოში. ისინი შემთხვევით გავიცანით – თბილისელმა მეგობრებმა აღმოგვიჩინეს ეს ოჯახი ბორჯომში. მათ შეგვიფარეს ერთი ღამით. ვახშამზე შევიტყვეთ, რომ 83 წლის ბაბუა ეთნიკური უკრაინელია, ხოლო მისი ძმა, შოთა, რომელიც აწყურში ცხოვრობს, ოჯახის თავია. გავიხსენეთ ისიც, რომ ამ პატივცემული პიროვნების შესახებ ორწლიანხვედრის წინ ტელეარხ „ინტერმა“ სიუჟეტი გააკეთა. დილით გადავწყვიტეთ მარშრუტის შეცვლა იმისთვის, რომ პირადად გავგეცნო იგი და სწორედ ასეც მოვიქცეთ. მივადევით სოფელს და გვეგონა, რომ მისი სახლის ძეხნას დიდ დროს მოვანდომებდით, თუმცა, პირველივე ადამიანი ვინც ვნახეთ, გვარად მარტინენკო აღმოჩნდა. „ჩვენ 60-ზე მეტი სახლი გვაქვს აქ“, – განაცხადა მან. მივადექით შოთა და ნათელა მარტინენკოს ეზოვარს... ჩვენი დავგემილი მოგზაურობა რომ არა, რამდენიმე დღით დავგრჩებოდით მათთან, ძალიან სასიამოვნო ხალხია. ბოლოს

თე, завдяки чому ми, українці, захоуємося у країну. Теплі, відкриті, веселі, щирі, ладні прийти на допомогу та просто розповісти цікаві факти про рідне місце. Завдяки цьому ти ніби відчуваєш себе бажаним гостем. Ось, наприклад, Ельза Зоделава, гід музею Дадіані. Як виявилось, вона закохана в Україну, тому після захопливої розповіді про давній і славетний рід ще довго випитувала в нас новини про нашу батьківщину. Чи родина Зандарашвілі, в сімейному готелі якої ми зупинялись в Сігнагі. З ними та їхніми друзями-родичами провели казковий родинний вечір, “підгядаючи” за теплим спілкуванням. І як же ж не згадати велику родину Мартиненко, чий предок понад 170 років тому перевіз дружину та дітей до Грузії. Позналились ми з ними випадково – тбіліські друзі знайшли для нас родину в Боржомі, яка погодилася прихистити на ніч. Під час вечері і дізналися, що 83-річний чоловік – етнічний українець, а його двоюрідний брат Шота, який живе в Ацкурі, - голова роду. А тут ще згадали, що про цього поважного пана 2,5 роки тому розповідали в новинах телеканалу “Інтер”. Вранці вирішили трішки змінити маршрут, щоб особисто з ним познайомитися. Вирішено – зроблено, і ось через 30 хвилин ми вїзжали до села. Чесно кажучи, думали, що будемо довго шукати будинок, в якому він живе. Але ж перша людина, яку ми зустріли, виявилася теж Мартиненко. “Нас тут понад 60 домів”, - сказала вона. Тому вже за мить входили до будинку Шота та Нателі Мартиненко... Як би не наш

ბატონმა შოთამ ბრძანა: „გვესტუმრეთ, როდესაც გენებოთ, ჩვენი სახლის კარი თქვენთვის მუდამ ღიაა“. მისი სენია შვილიშვილისაკენ მიგვანიშნა და დაამატა: „როდესაც არ უნდა მობრძანდეთ, შოთა ყოველთვის გაგიმასპინძლებდათ“. ახალშეძენილი მეგობრების ასეთი უბრალო სიტყვები ათობს ჩვენს გულებს.

საქართველომ თავი არა მხოლოდ ამით შეგვაცვარა. ბუნებისა და ისტორიულ ძეგლთა სილამაზე გვაოცებს, პირველივე დღიდან არ გვეშვება და უკრაინაში დაბრუნების შემდეგაც. აღტაცება გამოიწვია სამეგრელოს სილამაზემ — ცხოვრებაში არასდროს არ მინახავს უკეთესი პეიზაჟები, განცვიფრებული დავრჩით ბორჯომის ხეობის ხედებით, დაუვიწყარი იყო სიღნაღის სერპანტინი და ამ საოცარი ქალაქის პატარა ქუჩები. სხვათაშორის, კახეთი ნისლიანი ამინდით დავგვხვდა და ზღაპრად აქცია ჩვენი მოგზაურობა მეღვინეობის მხარეში. და რა თქმა უნდა თბილისი, ქალაქი, რომელიც არაერთი წელია მიყვარს, მისი დაუვიწყარი ქუჩებით, ხალისიანი სმაურითა და რა თქმა უნდა ნარიყალათი, ადგილით, სადაც თავს ყველაზე ბედნიერად გვგრძნობ.

ცალკე აღსანიშნავია ეკლესიები. ბევრი ეკლესია ვნახეთ მოგზაურობის დროს. ჩვენ ვეცადეთ დაგვეთვალიერებინა არა მხოლოდ უმნიშვნელოვანესი საეკლესიო ძეგლები, არამედ მოგვევლო წმინდა ასურელი მამების მოღვაწეობის ადგილებიც. განსაკუთრებით დავგვამახსოვრდა თავიანთი მონუმენტალური სიდიადით ბაგრატი, გელათი, ალავერდი, სამება და დავითგარეჯა, მაქსიმე აღმსარებლის მონასტერი (ცაგერში), ხირსის მამათა მონასტერი და მარტყოფი; დავგვამახსოვრდა სიკეთე მამათა, რომელნიც ღამითაც

პლან, თო затримались би в цього подружжя на декілька днів, настільки вони нам сподобались. Наостанок, пан Шота сказав: “приїздіть до нас будь-коли, двері нашого дому завжди для вас відкриті”. Та додав, вказуючи на свого онука-тезку: “І коли б ви не приїхали, вас завжди чекатиме Шота”. Ось так прості слова відкривають наші серця для нових друзів.

Але це ще не все, чим може полонити Грузія. Краса природи та історичних пам’яток захоплює з першого дня та не відпускає навіть після повернення до України. Вразила краса Самегрело – ніколи в житті не бачила красивіших пейзажів, перехоплювало подих від краєвидів в окресностях Боржомі, викарбувався в пам’яті серпантин, що вів до Сігнагі та вулочки цього незвичного місця. Доречі, Кахетія зустріла нас шаленими туманами, які перетворили нашу подорож виноробним краєм на казкову прогулянку. І, звичайно ж, Тбілісі - місто, у яке я закохана вже багато років. В казкові вулиці, веселий гомін, цілодобову шаленість та Нарікала – фортецю, де відчуваю себе найщасливішою.

Окрема розмова про церкви – їх у нашій подорожі було багато. Ми намагалися побачити не тільки найвизначніші церковні пам’ятки, але й ті, що були безпосередньо пов’язані зі Святими Асирійськими Отцями. Особливо запам’яталися наступні: Баграті, Гелаті, Алаверди, Самеба та Давід Гареджа –

გვიღებდნენ კარებს და გვიყვებოდნენ წმინდა ადგილების შესახებ; დაუვიწყარია მარტვილი, უბისა — ეკლესიათა არაჩვეულებრივი მოხატულობებით, გრემის მთავარანგელოზთა სახელობის მონასტერი — ნათლობის საიდუმლოს დანახვის შესაძლებლობით, ბოდბე — წმინდა ნინოს სასწაულმოქმედი წყაროთი, რომელსაც საკრალური მნიშვნელობა აქვს ყოველი ქალიშვილისათვის.

არ დავგვიწყებია მოგზაურობის გასტრონომიული მხარეც. მეგობრები ცდილობდნენ რაც შეიძლება მეტი ეროვნული კერძი გავსინჯათ. ჯერ ვუკვეთავდით იმ კერძებს, რომელნიც ბავშვობიდან იყო ცნობილი მათთვის – გემოს გასასხენებლად, ხოლო შემდეგ, კერძებს, რომელნიც ჩემს მეგობრებს არც სმენიათ აქამდე — ღომი, ჯონჯოლი და სხვ. პირველივე დღიდან აბსოლუტური ფავორიტები გახდნენ: ლობიო, ტარხუნა, შოთი და ღვინო. რა თქმა უნდა ყველა კერძი გემრიელია, მაგრამ ამ ოთხს ვუკვეთავდით ყოველდღე. ავიაკომპანიების მიერ დაწესებული ლიმიტი რომ არაა, ჩემი მეგობრები საქართველოდან ჩამოიტანდნენ მთელ თვითმფრინავს საკვები საჩუქრებით მათი ახლობლებისათვის.

ძალიან მოვიხიბლეთ გზების ხარისხით — მათი უმეტესობა იდეალურ მდგომარეობაშია, რამაც მობილურად გადაადგილების შესაძლებლობა მოგვცა და ჩვენთვის ნაცნობი ორმოების მოვლაში დრო არ დავგვიკარგავს. გავვიხარდა ახალი საავადმყოფოებისა და გამჭვირვალე პოლიციის შენობების დანახვაც. ბევრი გვსმენია და წაგვიკითხავს პოლიციის მაღალ დონეზე და როდესაც ეს ჩვენი თვალით ვიხილეთ, თავი სრულ უსაფრთხოებაში ვიგულებთ, რამაც ასევე მნიშვნელოვანი გავლენა მოახდინა ჩვენი მოგზაურობის დაგეგმვაში.

через монументальну велич; монастирі Максима Сповідальника (Цагері), Стефана (Хірса) та Марткопі – за доброту монахів, що у пізній час відкривали для нас двері та покірно розповідали про святість місць), Мартвілі, Убіса – за неймовірні розписи, церкви Архангелів Міхаїла та Гавріїла – за можливість побачити таєнство хрещення, та Бодбе – за джерело, що має сакральне значення для кожної дівчини.

Не забували ми й про гастрономічний бік подорожі – друзі намагалися спробувати якомога більше страв національної кухні – спочатку замовляли знайомі з дитинства – для порівняння з очікуваннями, а потім ті, про які мої друзі і не чули, наприклад, гомі, джонджолі. Одразу абсолютними фаворитами стали... лобіо, тархун, шоті та вино. Звичайно, інші страви безмежно сподобалися, але ці чотири замовляли кожного разу. Якби не ліміт ваги, який встановлюють авіакомпанії, мої шалені друзі вивезли до України повний літак істівних подарунків для друзів та родичів.

А ще, ми були вражені якістю доріг – більшість з них були у відмінному стані, завдяки чому ми могли динамічно пересуватися та не витрачати час на об’їзд звичних для нас вибоїн. Зраділи, побачивши відремонтовані лікарні та нові прозорі поліцейські дільниці. Багато читали і чули про високий рівень безпеки, а коли впевнились у цьому сами, то відчували себе у повній безпеці. Що може бути кращим доповненням для довгоочікуваної подорожі?

ელენა კოვტუნ

Олена Ковтун

საქართველო **საქართველო**

#2 (13) 2012

პროექტის ავტორი: Автор проекту
ბესიკ შამუგია Бесік Шамугія

რედაქტორი: Редактор:
დავით თოდუა Давид Тодуа

ნომერზე მუშაობდნენ: Над номером працювали:
ლელა კიკალეიშვილი Лела Кікалейшвілі
დავით კურტანიძე Давіт Куртанідзе
ანა სორდია Ана Сордія
სოსო ჩოჩია Сосо Чочія

თარგმანი: Переклади:
კონსტანტინე ალანია Костянтин Аланія
დავით თოდუა Давид Тодуа
დავით კურტანიძე Давіт Куртанідзе

დიზაინი: Дизайн
და კომპიუტერული უზრუნველყოფა та комп'ютерне забезпечення
დავით კურტანიძე Давіт Куртанідзе

ჟურნალის რედაქცია მადლობას უხდის ელენა კოვტუნს Редакція журналу висловлює вдячність
ფოტოსურათების მოწოდებისათვის Олені Ковтун за надані фотографії

იბერიელი
IBERIELI

